

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 8 · 18. oktober
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 18. oktober 2017 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 8):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil fremsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:00:20]: På vegne av representanten Torhild Bransdal og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om alternative reaksjonsformer enn utvisning og innreiseforbud ved brudd på utlendingsloven.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:41]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Første spørsmål er fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:04]: Statsbudsjettet som vi så forrige uke, inneholder en rekke smålige kutt, kan vi nå lese. De rammer de svake hardt, men det har svært lite å si for budsjettets balanse. Det kuttes i bevilgningene til organisasjoner som Dyrevernalliansen, Geitmyra matkursenter og Matsentralen i Oslo. Jeg har besøkt Matsentralen, og det er et sted som får til mye for veldig lite. Det er en type initiativ som støttes av offentlige midler noe og utløser mye privat. De reduserer matsvinn, de sørger for at folk som ikke er i arbeidsmarkedet, får jobb, og de sørger også for at det kommer mat til folk som trenger det.

Jeg har vært vitne til et underlig skue den siste uken. Stortingsrepresentanter for Høyre og Fremskrittspartiet og til og med regjeringsmedlemmer som har laget budsjettet, er nå ute og avlyser kutt i støtten til de organisasjonene som de til sin overraskelse ser har fått kutt, og som de liker. Retretten, Wayback og Matvett skal nå likevel få støtte. Vi får høre at dette er et arbeidsuhell. Jeg er glad for at disse organisasjonene nå kan fortsette å gjøre sitt arbeid, som gjør samfunnet vårt varmere og mer miljøvennlig for en veldig billig penge, hjelper folk med rusproblemer tilbake til arbeid, tidligere straffedømte osv.

Men listen er lengre, for det er et mønster at det kuttes til organisasjoner som nettopp stiller opp for de svakeste, som Gatejuristen, Juridisk rådgivning for kvinner, JURK, Jussbuss, Kirkens Bymisjon, krisesentrene, Norsk Organisasjon for Asylsøkere og Fri rettshjelp i Oslo. Men nå har altså regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter fra regjeringspartiene satt oss på sporet: Her handler det om arbeidsuhell. Da er mitt spørsmål: Kan statsministeren avklare om kutt i støtten til de organisasjonene jeg her nevnte, også handler om arbeidsuhell?

Statsminister Erna Solberg [10:03:07]: La meg starte med å si at jeg tror vi må ha lagt frem et veldig godt statsbudsjett tilpasset den økonomiske situasjonen. Når det er denne diskusjonen representanten for det fremste opposisjonspartiet tar som sitt første spørsmål i forbindelse med statsbudsjettet, er jeg fornøyd, for da har vi faktisk lagt frem et statsbudsjett som svært mange synes må være tilpasset de store utfordringene.

I dette statsbudsjettet ligger det over 11 mrd. kr til frivillige organisasjoner av ulike typer. Det er en økning i forhold til fjorårets budsjett på ca. 120 mill. kr. Men så er det reduksjoner på enkelte områder. Det er ulike begrunnelser for de ulike reduksjonene. Noen områder er begrunnet i at man har styrket andre. For eksempel når det gjelder Juridisk rådgivning, er en viktig begrunnelse at vi bruker nesten 47 mill. kr mer på vergemålsordningen, som er juridisk hjelp til de aller svakeste. Det betyr at det kanskje er behov for litt mindre på andre områder. Og det må finnes rom for at vi satser på ett område. De store utfordringene fremover dreier seg om at vi må finne rom for satsing gjennom omfordeling, ikke bare gjennom ekstra midler hele tiden.

På landbruksministerens område er det en rekke organisasjoner som har fått støtte uten at det er objektive kriterier bak støtten. Derfor har vi i budsjettet fjernet støtten på det området. Jeg tror det er viktig at vi tenker gjennom at det skal være objektive kriterier for hvilken støtte man får under de ulike departementene, og at det er et behov for å se gjennom den typen støtteordninger fremover.

Når det gjelder om vi vet hva som ligger i budsjettet: Ja, hele regjeringen står bak det budsjettet som er lagt frem. Når det gjelder Matvett, er det sånn at de får støtte fra to departementer. Blant annet får de en større støtte fra Klima- og miljødepartementet enn det de har fått fra Landbruks- og matdepartementet, og Klima- og miljødepartementet kommer til å fortsette sin støtte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:09]: Jeg kan love statsministeren en heftig debatt om statsbudsjettet når vi kommer til finansdebatten og det som handler om statsbudsjettet. Men vi kan altså slå fast at regjeringen ønsker å kutte i bevilgningene til Gatejuristen, Jussbuss

og flere til, det er altså ikke et arbeidsuhell, og spørsmålet er da hvorfor. Dette handler om prinsipper. Det er små beløp, men store politiske budskap. I forrige uke sto statsministeren og jeg her, og da snakket hun om at det var riktig å kutte i støtten til Islamsk Råd Norge, men å opprettholde støtten til Human Rights Service fordi det bidrar til meningsmangfold. Dette er prinsipielt. Erna Solberg mente vi måtte tåle å gi støtte til organisasjoner vi ikke er enige med. Med andre ord: Human Rights Service skal få støtte til å bidra til meningsmangfold – med argumenter hun mente var horrible da de drev fotofølgelse av folk på gaten – men Gatejuristen, Juridisk rådgivning for kvinner og Jussbuss skal ikke få det.

Gjelder prinsippet om å bruke offentlige penger til å bevare meningsmangfold kun når organisasjoner – som Human Rights Service – støtter opp under regjeringspartienes politiske agenda, og ikke når de er kritiske til den?

Statsminister Erna Solberg [10:06:16]: Det er ikke mulig å gå gjennom statsbudsjettet og si at vi har tatt vekk støtte til organisasjoner som er kritiske til regjeringen. Da hadde vi hatt et stort innsparingspotensial, for veldig mange av de organisasjonene som får støtte, og også noen av dem som får mer, er sterkt kritiske til regjeringens politikk på ulike områder. Det er sånn med frivillige organisasjoner: De jobber for sin agenda, sine spørsmål, sine saker.

Human Rights Service hadde vi en diskusjon om i forrige runde. Dette er den eneste organisasjonen som har et annet standpunkt til innvandring enn de andre på den listen. Så kan man diskutere om det er gode nok kriterier, men i fjor ble det et nytt kriteriesystem for hvilken støtte som skal gis. Da var Stortinget enig om at man skal gi støtte til flere stemmer, også stemmer som har andre synspunkter på innvandring enn dem som er positive og jobber for rettighetene til innvandrere, innenfor samme posisjon. Human Rights Service har fått støtte over statsbudsjettet siden 2005, og støttebeløpet nå er på samme nivå som det var i 2010.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Lene Vågslid.

Lene Vågslid (A) [10:07:27]: Den som har rett, skal få rett – ikkje den sterkaste, ikkje den med mest ressursar. Likevel er det slik at tilgangen til å få juridisk hjelp når ein treng det, er veldig ulik. Det avheng av om ein har mykje eller lite pengar, og avstanden mellom det å ha rett og å få rett er for stor. Me meiner at me må redusere den avstanden og ikkje auke han, og i den samanhen- gen spelar rettshjelpstiltaket ei viktig rolle. Det bidreg til rettferd, til at fleire som har rett, faktisk kan få rett.

Derfor meiner eg at dei organisasjonane som Jonas Gahr Støre nemner, behøver føreseielege og skikkelege rammevilkår.

Når regjeringa no vel å kutte i rettshjelpstiltaket – sjølv om statsministeren verka veldig nøgd med det – er mitt spørsmål til statsministeren: Kva vil statsministeren seie til dei folka som i dag får heilt nødvendig hjelp av organisasjonar som Jussbuss, som Gatejuristen, som JURK, som ikkje har noko anna alternativ? Kva vil statsministeren seie til dei folka?

Statsminister Erna Solberg [10:08:31]: Vi er opptatt av at det skal være et godt rettsvern for de svakeste. En av grunnene til at vi gjør omprioriteringer, er at vi gjennomfører en betydelig styrking av vergemålsordningen, som har kostet betydelig mer penger. Det betyr at det ligger mer penger til vergemål i dette budsjettet – fordi vi har høyere kostnader – til de aller svakeste, til enslige asylsøkere som kommer hit, og som trenger verge, og til andre som trenger verge og hjelp i situasjoner.

Selv om man har en nedgang på årets statsbudsjett til spesielle rettshjelpstiltak – vi foreslår bevilget 35 mill. kr – så er det fortsatt 4 mill. kr høyere enn det det var i budsjettet for 2013. Så hvis det er en skandale og forferdelig dårlig, må man altså spørre: Hva var den rød-grønne regjeringens karakteristikk av eget budsjett i 2013, som var 4 mill. kr lavere enn det vi har til rettshjelpstiltak nettopp innenfor dette budsjettet?

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:09:34]: Statsminister Erna Solberg snakket om at det skulle være objektive kriterier for hvilke organisasjoner som skulle få støtte. Derfor har alle organisasjonene som har med bygdeinteresser å gjøre, fått kuttet absolutt alt. Det er ikke kuttet 10 pst., 20 pst., 30 pst. eller 50 pst. – 100 pst. er blitt kuttet til alle organisasjonene som jobber med bygdeinteresser. Er det et objektive kriterium for at støtten til alle de organisasjonene skal kuttes?

En av de mest krevende debattene det siste året var om rovdyrpolitikk. Det er interessant at den organisasjonen som var kritisk til regjeringens rovdyrpolitikk, har fått 100 pst. kutt i sitt budsjett – absolutt alt – og får nå null kroner, mens den organisasjonen som støttet regjeringens rovdyrpolitikk, får over 3 mill. kr. Hva er de objektive kriteriene for det?

Statsminister Erna Solberg [10:10:27]: Fra Landbruks- og matdepartementets budsjett er det en del frivillige organisasjoner som har fått støtte, der hele støtteordningen er fjernet. En av de organisasjonene som har fått mest støtte, er 4H, en barne- og ungdomsorga-

nisasjon som også får støtte fra andre ordninger, bl.a. den samme støtten som alle andre barne- og ungdomsorganisasjoner får. I tillegg har de fått en særskilt høy støtte av historiske grunner fordi 4H har vært tette-re knyttet til landbrukspolitikken og landbruksutviklingen fremover. Noe annet man kunne få lov å sette spørsmålstegn ved, er om det er riktig å fortsette med den typen ordninger.

Totalt sett er det interessant å høre at man er opptatt av disse kuttene i et så stort budsjett – med 11 mrd. kr til frivillig sektor og med 120 mill. kr i økning på ulike poster. Vi har f.eks. fordelt mer penger til tiltak mot barnefattigdom, til tiltak frivillige gjør for de mest sårbare gruppene. Vi har prioritert noen av de områdene der vi oppfatter at det er svært viktig å få bedre tiltak.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:11:39]: Det er ingen grunn til å glede seg for tidlig – statsministeren skal få spørsmål om alle de andre kuttene hun står bak, også.

Regjeringen har varslet tøffere tider. Det store spørsmålet er: tøffere tider for hvem? Kutt i rettshjelp og kutt til frivillige organisasjoner er bare noen av en lang rekke kutt som er foreslått i dette budsjettet og tidligere. Det er kutt i dagpenger til arbeidsløse. Vi vet at mange som har medisiner på hvit resept, nå frykter store økte utgifter. Vi har sett foreldreopprøret mot kutt i pleiepenger. Vi har tidligere fått økt egenandeler til kreftsyke og brannskadde. Uføre forsørgere har mistet penger. Aleneforsørgere har mistet penger. Folk som har mistet jobben, har fått skatt på sluttvederlaget.

Men det er alltid noen som får mer av denne regjeringen. Denne gangen er det f.eks. de som har aksjeformue.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Når hun sier at alle i Norge som kan jobbe, nå må jobbe, hvorfor tror statsministeren at folk som har mye, yter mer hvis de får mer, og at folk som har lite, yter mer hvis de får mindre?

Statsminister Erna Solberg [10:12:48]: Den kommentaren som representanten refererer til, dreier seg om endringene i opptjeningsretten til dagpenger. Endringen er at man må ha tjent 1,5 G det siste året for å få opptjeningsrett. Vi mener det er riktig at selv om man velger å gjøre andre ting, f.eks. ta et friår, gå ned i deltidjobb eller gå vekk fra arbeidslivet av ulike grunner, er det lurt å ha en tilknytning til arbeidslivet. 1,5 G som minimumstilknytning for å få dagpenger fremover tror vi er sunt for alle. Det er jo ikke slik at de som blir arbeidsledige rett fra en jobb, får mindre dagpenger. Vi utvider også opptjeningsgrunnlaget fra 1,5 G. Pleiepen-ger, sykepenge og studiestøtte vil nå også regnes med i den ordningen. Så det vil være de som av andre grunner

velger å ikke jobbe et år før de blir arbeidsledige, som bør opptjene 1,5 G og ha en tilknytning til arbeidslivet. Det mener jeg er en viktig form for motivasjon for alle for å ha en nær tilknytning til arbeidslivet fremover.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:14:12]: Det er litt forvirrende hva som er hovedtemaet i dette spørsmålet, og det er også litt forvirrende ut fra hva Arbeiderpartiet sa hovedtemaet i spørsmålet skulle være. Men jeg skal prøve å holde meg til det spørsmålet opprinnelig ble stilt om – i redsel for å bli klubbet av presidenten.

Det som forunder meg litt i det statsministeren svarer, er at man kutter til frivillige organisasjoner fordi man har vært så god på statlige ordninger. Det kan ikke jeg forstå er tradisjonell, god Høyre-politikk – at man ønsker å la de statlige ordningene vokse, og så kutter i de frivilliges innsats for å gjøre den jobben som man har bedt statlige ordninger om å overta.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Er det et ønske at man skal ha mindre grad av frivillighet, eller er det et ønske om å bygge opp de statlige ordningene, slik at de blir større og frivilligheten blir mindre? Er det det ideologiske grepet som er tatt i dette budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [10:15:15]: Det ideologiske grepet kan man se gjennom 11 mrd. kr til frivillige organisasjoner og 120 mill. kr i økning. Det er nye prosjekter og andre områder som må måles opp mot de endringene. Men så er det på noen områder sånn at hvis man lager bedre rettighetsbaserte ordninger – slik som vergemålsordningen er, hvor mindreårige og de som trenger verge i Norge, har fått en bedre ordning, og hvor vi bruker mer penger på det – er det en forutsetning at det sannsynligvis også vil bety mindre etter-spørsel etter annen type juridisk rettshjelp, som ofte før har fylt de behovene for hjelpetiltak. Derfor har vi ment – selvfølgelig også ut fra en overordnet tanke om at vi i et budsjett ikke bare må legge mer på hver gang, men også finne nye ordninger som blir bedre – at vi også må justere og se hvor vi kan redusere utgiftene. Det er ikke en ideologisk holdning. Men på noen områder, når man gjør ordningene mer rettighetsbaserte og statlige, gir det også grunnlag for at den aktiviteten fra frivillige kan være mindre.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:16:24]: Når jeg hører noen av innleggene tidligere her, tenker jeg tilbake til den rød-grønne perioden, da vi utviklet setningen: Frivilligheten lever av lyst, men dør under tvang. Noe av

det viktigste vi har vært ideologisk enige om, har nett-opp vært at frivilligheten trenger mest mulig frihet for å blomstre og for å kunne gjøre de viktige oppgavene som frivilligheten gjør. Jeg har ingen tro på at statsministeren ønsker å kutte i eller ta vekk frivilligheten – jeg vet hvor opptatt hun er av den. Men når vi går gjennom budsjettet, ser vi ganske systematisk at det rundt omkring er kutt på viktige poster til frivillige organisasjoner, enten det er organisasjonene som jobber med barn og ungdom og gjør et fantastisk arbeid, eller det er de som gjør et viktig arbeid for dem som trenger det mest. Landbruks- og matdepartementet er blitt nevnt. Der er begrunnelsen at drift av frivillige organisasjoner bør skje selvstendig og ikke være avhengig av støtte fra staten. Er det en begrunnelse som regjeringa samlet står bak, eller er det bare en som kommer fra Landbruks- og matdepartementet?

Statsminister Erna Solberg [10:17:25]: Det som er utfordringen på Landbruks- og matdepartementets budsjett, er at noen av organisasjonene som har fått penger der av historiske årsaker, også får penger fra andre steder og står i en litt annen situasjon enn andre organisasjoner, f.eks. barne- og ungdomsorganisasjoner som får mye mindre penger fordi de ikke har hatt en særlig tilknytning til den sektoren på samme måte, til tross for at de kanskje gjør et vel så viktig frivillig arbeid. Det er noen urimeligheter når det gjelder hvordan vi tildeler bevilgninger til frivillige organisasjoner, som jeg mener vi bør se på fremover. Vi er opptatt av at vi skal ha en voksende og økt frivillighet i Norge, men det er ikke sikkert at det å beholde akkurat de ordningene som har vært tidligere, er riktig. Men jeg er uenig i en setning fra representanten hvis det prinsipielt menes at vi skal si at frivillighet ikke skal ha offentlig støtte. Det tror jeg heller ikke er ment fra Landbruks- og matdepartementets side. Masse frivillighet kommer til å trenge et system som det norske, også basisstøtte, men da bør vi ha objektive kriterier, og det er ikke bakgrunnen for de støtteordningene på Landbruks- og matdepartementets område. Det har vært historiske årsaker og ikke objektive kriterier for hvem som har fått penger eller ikke.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Presidenten vil oppfordre dem som skal ha tillegsspørsmål, til å gå fremover i salen. Jeg roper opp neste, og så går man frem. Da får vi større fremdrift i spørretimen og kanskje plass til flere spørsmål.

Marit Arnstad – til hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:18:50]: Vi skal fortsette på samme tematikken. Jeg må si jeg er litt overrasket over at statsministeren bagatelliserer dette temaet. Ja, det er

nok småpenger på det store statsbudsjettet, men det har svært store konsekvenser for de organisasjonene som nå blir rammet av kutt. Frivillig sektor kan ikke avløses av statlige tiltak. Frivillig sektor spiller en uvurderlig rolle, staten kan ikke løse alt. Gjennom frivillig sektor får vi tifold ut av de ressursene som settes inn – samhold, og folk jobber gratis for samfunnet, for samfunnsengasjementet.

På bloggen sin i fjor sommer skrev statsministeren om frivillighet:

«Frivilligheten er en viktig kraft i Norge. Å gjøre en innsats for andre gir også noe tilbake. Samtidig løfter det samfunnet vårt.»

Jeg kunne ikke vært mer enig. Men desto mer uforståelig er det at en reduserer støtten til så mange organisasjoner. Det gjelder Skogselskapet, Dyrebeskyttelsen, Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, Hageselskapet, Mat-sentralen i Oslo, Natur og Ungdom, NOAH, Birøkterlaget, Norges Vel, Bygdeungdomslaget, Norske lakseelver, Norsk Kulturarv, Spire, Ungt Entreprenørskap, 4H, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, Juridisk rådgivning for kvinner, Jussbuss, Jussformidlingen i Bergen, Jusshjelpa i Nord-Norge, Norsk Forbund for Utviklingshemmede, NOAS, Pro Sentret, Støttesenter mot Incest, Kirkens Bymisjon, Gatejuristen i Stavanger, Tromsø, Bergen, Kristiansand, Trondheim og Innlandet, for å nevne noen.

Det er jo ikke sånn at dette er store penger i det store statsbudsjettet, men spørsmålet gjenstår fortsatt: Hvorfor var dette nødvendig, og hvilke konsekvenser tror regjeringen at dette vil få for de enkelte organisasjonene og for frivilligheten som sådan?

Statsminister Erna Solberg [10:20:48]: Det er slik at det også gjøres mange positive påplussinger i budsjettet for frivillige organisasjoner. Blant annet økes rammen for frivillighetssentralene med 15 mill. kr, som jo utløser mer frivillig arbeid gjennom det uorganiserte frivillige arbeidet, og det er økning i momskompensasjonsordningen, totalt sett 11 mrd. kr. Vi øker tiltakene mot barnefattigdom med 26 mill. kr, som er tiltak som går til organisasjoner som driver aktivitet for de mest sårbare og dem som trenger f.eks. ferie- og fritidstilbud. Så det er ikke sånn at bildet er at vi kutter over en lav sko til frivillige organisasjoner, bildet er mer variert enn som så. På et område, hvor kuttene er på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, er det fordi vi også gjør andre prioriteringer som bidrar til at vi øker og støtter opp under den juridiske støtten.

Jeg må si at i ethvert statsbudsjett må man gå gjennom og se hva som er de viktigste prioriteringene fremover, hva som er det viktigste vi skal gjøre, hvilke nye tiltak vi skal få inn. Det er sånn fremover at alle nye tiltak

kan ikke komme på toppen av de gamle, noen nye tiltak må altså komme istedenfor de gamle. Så når vi har en vergemålsordning som øker med 47 mill. kr, som altså bidrar til bedre juridiske rettigheter og hjelp til de svakeste, ja så er det ikke mulig å ha rom for alle de andre ordningene. Vi er kommet til et punkt hvor det ikke lenger er sånn at vi ikke må ha kutt og endringer i statsbudsjettene – det har vi altså gjort i dette statsbudsjettet.

Marit Arnstad (Sp) [10:22:25]: Kuttene er jo systematiske – i departement etter departement – over hele fjøla. Kanskje er kuttene foreslått fordi regjeringen vet at Kristelig Folkeparti og Venstre vil prøve å reversere dem. Det er i tilfellet en svært ufin og respektløs måte å behandle både frivilligheten og også andre partier i Stortinget på.

Statsministeren har i tidligere svar her nevnt objektive kriterier. Hvis man skal føre en prosess der man skal endre og så legge inn objektive kriterier, burde man hatt en prosess med de organisasjonene det angikk. Man burde faktisk ha vært litt ordentlig, gjort det på en skikkelig måte, ikke bare gjøre et kutt over natta fra 1. januar 2018.

Så er det det problemet at de objektive kriteriene åpenbart skal gjelde noen, men ikke andre. Det er tre organisasjoner som var foreslått kuttet, som regjeringen plutselig har funnet penger til allikevel – Wayback, Retreat og Matvett. Jeg unner disse organisasjonene all mulig støtte, men hva er forskjellen på den jobben de gjør, og den jobben som andre organisasjoner gjør? Er det så enkelt som at kriteriet for å få reversert kutt i statsbudsjettet er at statsministeren er satt i en vanskelig situasjon på grunn av tidligere uttalelser?

Statsminister Erna Solberg [10:23:39]: Når det gjelder akkurat de tre organisasjonene, er det slik at Matvett får støtte fra Klima- og miljødepartementets del av statsbudsjettet. Det er en større støtte enn den som har ligget fra Landbruks- og matdepartementets side, og de vil fortsatt ha støtte gjennom Klima- og miljødepartementets støtteordning fremover. Når det gjelder endringene knyttet til organisasjonene på justisområdet, er det en forskjell mellom dem som gir juridisk rådgivning, og dem som gir støtte og hjelp innen rehabilitering og tilbakeføring. Der har Justis- og beredskapsdepartementet overført mer til frie søknadsmidler, slik at det vil være mulig å søke på et større beløp der enn det det har vært tidligere.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:24:30]: I dag sa statsminister Erna Solberg at det hun holder fast ved, er

de objektive kriteriene – det er liksom det faste punktet. Det er veldig interessant, fordi hva som er de objektive kriteriene, varierer tydeligvis hele tiden. Og da er spørsmålet til statsministeren: Hva er de objektive kriteriene for at absolutt all støtte til alt som har med bygdeinteresser å gjøre, blir kuttet? Det blir kuttet 100 pst. Er det et objektivt kriterium? Hun løfter fram 4H, men for absolutt alle organisasjoner som har med bygdeinteresser å gjøre – som har hatt en egen post på Landbruks- og matdepartementets budsjett – blir støtten kuttet til 0 kr. Er det de objektive kriteriene – så lenge de har det som interessefelt?

Så stilte jeg et spørsmål til statsministeren i stad: Hvorfor er det sånn at den organisasjonen som var kritisk til regjeringen, Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, får kuttet alt, mens den organisasjonen som støttet regjeringen, WWF, får videreført alt?

Statsminister Erna Solberg [10:25:27]: Nå er det vel slik at den sterkeste kritikken jeg har hørt, er fra dem som har kritisert oss fra den andre siden i rovdyrpolitikken, nemlig NOAH, som også kritiserer oss for at de får mindre penger fordi ordningen under Landbruks- og matdepartementet er avvirket, og som har vært tydelig og sterk i kritikken av regjeringens politikk fra den andre siden i rovdyrbiten.

Bakgrunnen for Landbruks- og matdepartementets stønadsordning er at man mener at når man ikke fikk gjennomslag for objektive kriterier i Stortinget i fjor, er det vanskelig å opprettholde særskilt støtte til organisasjoner som av historiske grunner er på dette statsbudsjettet, uten at det er objektive kriterier å fordele etter. Så må man gjøre noen valg. Stortinget ville ikke innføre objektive kriterier i fjor. Landbruks- og matdepartementet og regjeringens vurdering har vært at da er det vanskelig å opprettholde en stønadsordning av den typen på Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Presidenten: Nils Kristen Sandtrøen – til oppfølgings-spørsmål.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:26:36]: Kokk Andreas Viestad, som driver med opplæring av barn og ungdom på Geitmyra matkultursenter, har påpekt et stort sprik. For seks måneder siden la regjeringen fram en nasjonal handlingsplan for bedre kosthold. I den står det at man skal samarbeide med frivillige. Jeg lurer derfor på om statsministeren mener at kuttet nettopp til matkultursenteret for barn er en riktig måte å samarbeide på og følge opp den avtalen og planen som er lagt i nasjonal handlingsplan for bedre kosthold. På samme måte ser vi at det kuttes til de frivillige som deler ut mat til fattige på Matsentralen. I regjeringens avtale mot matsvinn brukes det mange fine ord om kartlegging og

rapportering, men de som utfører jobben i praksis og sørger for at mat kan komme vanskeligstilte til gode, skal miste støtten sin.

Mener statsministeren at de kuttene som nå foreslås, er en god oppfølging av de ordene som står både i nasjonal handlingsplan for bedre kosthold og i avtalen mot matsvinn?

Statsminister Erna Solberg [10:27:47]: Regjeringen følger opp avtalen mot matsvinn gjennom flere tiltak. Et av dem er at staten har påtatt seg et betydelig større ansvar for å føre statistikk og for å følge opp arbeidet knyttet til dette. Det er matsentraler flere steder enn i Oslo, men det er bare ett sted som har fått støtte. Man har klart å organisere dette på andre måter på andre steder, og det å donere mat er faktisk kjedenes og bedriftenes ansvar. Det bedriftene selv har sagt ja til i denne avtalen, er faktisk å levere. Det er mulig å etablere disse systemene på andre måter enn at man skal ha 300 000 kr over statsbudsjettet til én matsentral ett sted i landet.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:28:39]: Det som er problemet, er at kutta ikkje følgjer eit prinsipp. Norsk Kulturarv, ein organisasjon som er dedikert til å ta vare på den norske kulturarven, er ikkje funnen støtteverdig etter dette prinsippet: «Drifta av frivillige organisasjonar bør skje sjølvstendig, og ikkje vere avhengig av årlege statlege overføringar.» Dette er eit direkte sitat frå Landbruks- og matdepartementet si grunngiving. Derimot er ein organisasjon som Human Rights Service funnen støtteverdig.

Kvifor gjeld prinsippet at drifta av frivillige organisasjonar bør skje sjølvstendig og ikkje vere avhengig av årlege statlege overføringar, Norsk Kulturarv og ikkje Human Rights Service?

Statsminister Erna Solberg [10:29:37]: Det er fordi den ordningen Human Rights Service får pengar fra, har en annen begrunnelse – både at den skal bidra til integrering og kunnskap, og at alle stemmer rundt integrering, også de problematiske sidene, skal bli hørt. Derfor er det forskjellige begrunnelser. Det finnes altså et kriteriesett rundt støtten til integrerings-, informasjons- og kunnskapsbiten som er tydelig, mens det finnes en historisk årsak for Landbruks- og matdepartementet til at noen organisasjoner har fått penger uten at det er noen kriterier. Det betyr også at man ikke kan gå inn og vurdere om de har oppfylt de kriteriene som man faktisk har satt opp. Det kan man gjøre i en vurdering av de

formålene som er lagt inn for ordningen på integreringsfeltet.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:30:31]: Vi lover å jobbe for et klart hode, varmt hjerte, flinke hender og god helse. Da har jeg deklart 4H-løftet.

Jeg vil tilbake til et felles utspill som de fire flertalls-partiene hadde i valgkampen i august 2013 i Dagbladet. Det var borgerlig enighet om å øke gavefradraget og øke momskompensasjonen. I det utspillet lå bl.a. også å fjerne byråkrati for frivillige, at en større andel av den statlige støtten til barne- og ungdomsorganisasjonene skulle gå til driftstøtte og ikke prosjektstøtte, og at vi skulle foreta en helhetlig gjennomgang av alle de nasjonale støtteordningene. Det kuttet som kommer fra Landbruks- og matdepartementet nå til de mange organisasjonene, genererer tvert imot mer byråkrati, mer prosjektstøtte, og går helt på tvers av det vi har som ambisjon.

Spørsmålet er: Når kommer den helhetlige gjennomgangen av alle de nasjonale støtteordningene?

Statsminister Erna Solberg [10:31:34]: Jeg er glad for å si at vi har klart å oppfylle alle kriteriene og alt det som det i 2013 var enighet om mellom de fire partiene – kanskje med unntak av den helhetlige gjennomgangen av støtteordningene. Derfor er det en av de tingene vi vil se på nå. Det er ikke noe vi har hatt mulighet eller tid til å komme igjennom så langt.

Noen av de organisasjonene som nå får kutt i støtten, får ikke støtte fra andre. Men noen får veldig mye støtte også fra andre departementer og får støtte som barne- og ungdomsorganisasjoner. Det er nok en grunn til å se på om det er en rettferdig fordeling av støtten til ulike typer aktiviteter, at det ikke bare er på historisk grunnlag. Den gjennomgangen skal vi foreta, og så vil vi ta stilling til hvordan disse ordningene skal være fremover. Et dilemma som oppstår, er nettopp det at man har en situasjon hvor det er vanskelig hvis vi ikke har noen tydelige kriterier for hvorfor organisasjoner står på ulike ordninger.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgingsspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:32:44]: Det er interessant å høre begrunnelsen til statsministeren, og det er tydelig at det er forskjellige begrunnelser for ulike poster.

For Kristelig Folkeparti vil det f.eks. være viktig å rette opp igjen i kuttene til Kirkens Bymisjons arbeid ved Gatejuristen, som er et viktig rettshjelpstiltak. Der brukes

det flere hundre millioner kroner hvert år av det offentlige på fri rettshjelp. Her er det snakk om noen millioner som når veldig mange. Eller vi har f.eks. Evangeliesenteret og Frelsesarmeens rusarbeid, som har veldig gode resultater og leverer for relativt små penger, sammenlignet med de store summene som brukes gjennom det offentlige. Matsentralen er et annet eksempel som er blitt nevnt. De når bredt ut, når mange, for en rimelig penge.

Men når jeg hører begrunnelsen, er jeg litt usikker på hvor viktig det er for statsministeren å kutte i de postene. Hvis vi går inn i budsjettforhandlinger med et mål om å øke dem, er det hard motstand fra statsministeren?

Statsminister Erna Solberg [10:33:36]: Jeg er for veldig mye som det ikke nødvendigvis er plass til på et statsbudsjett, så hvis man er enig om å finne rom for dem med andre prioriteringer, er det fint. Det kommer til å være virkeligheten i årene fremover at det er mange positive ting vi kan være for av aktiviteter, men da må vi også tørre å stille spørsmål ved gamle aktiviteter vi har støttet, og vite hvorfor vi fortsetter å støtte.

Når det gjelder rusarbeidet knyttet til Evangeliesenteret og en del av de andre, er vel de med på en tilskuddsbasert ordning. Den ble økt betydelig i fjor, den er ikke under Helse- og omsorgsdepartementet. Der har vi foreslått en bevilgning som tilsvarer det faktiske søknadsnivået, slik det ser ut nå. Det er altså i realiteten ikke et kutt, for det er ikke så mange som har søkt på det som det var Stortingets vilje å gi penger til på dette området. Men det er ikke sikkert at vi kan øremerke penger til enkeltorganisasjoner på en søknadsbasert ordning. Da må de søke, og så må det være kriterier for at de får. Jeg sikker på at de har gode søknader, og så får de sikkert.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:34:47]: Nå skal vi snakke om familier med alvorlig syke barn. Mens det er sånn at folk med aksjeformuer går gode tider i møte, er det en god del familier med alvorlig syke barn som er bekymret for konsekvensene av omleggingen av pleiepengeordningen.

Når statsministeren diskuterer dette, pleier hun å være opptatt av de forbedringene som har kommet. Dem er vi også glade for. Det er ikke derfor vi tar denne saken opp igjen. Men vi er bekymret for det dramatiske inntektskuttet som den nye ordningen innebærer, med lavere inntekt etter ett år, og også begrensningen på fem år, som rammer familier som har alvorlig syke barn lenge enn denne grensen.

I dag har jeg møtt tre mødre som alle har alvorlig syke barn. Midt i tøffe situasjoner og tøffe hverdager står de opp, snakker høyt og tar kampen for at vi skal ha en god pleiepengeordning, som sikrer folk trygghet i vanskelige

tider og alle de barna som trenger det. Det er sterke historier. Det er familier som advarer om hva slags håpløs situasjon disse regelendringene vil skape, hvis de blir satt ut i livet. Jeg synes statsministeren skal lytte til dem.

Vi må ta vare på disse familiene. Vi må sørge for at familier med alvorlig syke barn vet at de har trygghet, at de skal slippe å velge mellom å være der for barna sine når de trenger det, og å kunne betale regningene sine. Det henvises til kommunale ordninger, som veldig ofte ikke er gode nok, og det er også åpenbart at kostnadene fort vil bli store ved å skulle stole på at det offentlige hjelpeapparatet kan gjøre dette istedenfor dem som er nærmest barna, nemlig foreldrene.

Derfor er mine spørsmål til statsministeren: Anerkjenners hun at omleggingen av pleiepengeordningen slår dårlig ut for alvorlig kronisk syke barn, barn som er alvorlig syke over lang tid, eller blir syke flere ganger gjennom oppveksten? Og vil hun vurdere å snu og be Høyres og Fremskrittspartiets stortingsgrupper stemme for SVs forslag om å rette opp disse kuttene?

Statsminister Erna Solberg [10:37:07]: Jeg er ikke i tvil om at det er mange rørende historier – jeg har også lest og sett mange av dem – om foreldre med syke barn. Jeg har lest dem over mange år. Jeg leste dem også da jeg var medlem av helse- og sosialkomiteen.

En av grunnene til at vi har gjort de endringene vi har gjort i pleiepengeordningen, er det store antallet foreldre med syke barn – særlig kronisk syke barn, altså barn som enten ikke blir friske eller kommer til å dø – som før ofte falt ut av pleiepengeordningen, bortsett fra i sanne intensive perioder hvor de var på sykehus. De ramlet altså ut. Det er den forbedringen som ligger her, at foreldre til varig syke barn som trenger det, også kommer inn. Det har vært en viktig oppgave for oss å få til, fordi det har vært noen med rørende, tøffe historier som ikke har fått noe støtte før. Derfor har vi altså mer enn doblet bevilgningen til det, og det ligger inne med full virkning fra neste år.

Det er sånn at fra og med 1. oktober, når ordningen har inntrådt, får alle starte på null. Det betyr at alle får en tidkonto fra nå av, sånn at det neste året er det ingen endring i det som er, for noen familier.

Jeg tar til etterretning at det var et enstemmig storting som vedtok at vi skulle se på forbedringer i pleiepengeordningen og se på endringer som skulle gjøres, men det er noen diskusjoner vi da må ta. Skal vi nå begynne med nye avgrensninger mellom gruppene – de som har alvorlig syke barn som kan komme til å dø eller bli friske, altså de som ikke er kronisk syke? Skal vi da ha én ordning for dem, som gjør at de f.eks. får 100 pst.? Det er ofte de som har kommet frem i media knyttet til det.

Eller skal vi skille mellom de to gruppene? Det er en betydelig usikkerhet med tanke på hva kostnadene er.

Vi har valgt et system som henger sammen med det systemet som er for voksne som er syke. Man får sykepenger i ett år, og så får man arbeidsavklaringspenger, et nivå som er lavere, i årene etterpå – slik andre også må tilpasse seg. Det er mulig å gå på pleiepenger i fem år – det er altså 1 300 dager totalt sett med dagens ordning.

Audun Lysbakken (SV) [10:39:16]: Statsministeren har rett i at det har blitt et fint system, i den forstand at det har sammenheng med andre systemer. Problemet er at disse historiene viser at det ikke har sammenheng med det virkelige liv, de hverdagens og de utfordringene disse familiene møter. Det Stortinget har behov for å vite, er om statsministeren virkelig vil ta dette inn over seg og er villig til å endre på det. Alternativet er at Stortinget selv endrer på det. Det tror jeg – i lys av det statsministeren nå sier, og det hun sa i forrige uke – er det klart beste alternativet.

La meg ta ett eksempel på et problem: Barn har en lovfestet rett til å ha foreldre med seg når de legges inn på sykehus – heldigvis. Når et barn er alvorlig sykt og er på institusjon, er det en selvfølge at det skal få ha foreldrene sine nær seg. Men har regjeringen tenkt over hva slags konsekvenser det nye systemet får hvis foreldre har brukt opp sin rett til pleiepenger, og barnet trenger nye operasjoner eller innleggelser? Er det da tatt høyde for at foreldrenes rett til å være til stede skal være reell, eller vil de da – sånn som systemet ser ut til å virke nå – miste denne inntekten? Er statsministeren klar til å snu og innrømme at her er det store problemer?

Statsminister Erna Solberg [10:40:27]: Det er jo enighet mellom alle partier i denne salen om at vi skal se på pleiepengeordningen og endringer av den, og det kommer regjeringen til å gjøre. Vi er glad for at vi har løftet fram forbedringen, altså for å ha doblet antallet familier og barn som får hjelp og støtte. Det er jeg stolt av, det sloss jeg for – mot Audun Lysbakken – i forrige periode, og jeg er glad for at jeg har levert på mine valgløfter knyttet til dette.

Det er klart at å gjøre forbedringer i denne ordningen er fullt mulig. Det vi må gjøre, er å vite hvor avgrensningene går, men det er også del av et budsjettspørsmål. Det er viktig å si at endringene ikke kan tre i kraft før til sommeren, men det trenger de heller ikke å gjøre. Så må vi få tid til å gå igjennom og finne budsjettmessig dekning for eventuelle endringer, og vi må legge frem for Stortinget forslag til endringer basert på det.

Representanten viser til erfaringene nå. Det finnes ingen erfaringer med den nye pleiepengeordningen ennå, annet enn at alle får 100 pst. Det er en åpning, altså en unntaksordning, nettopp for den typen tilfeller som re-

presentanten viser til, som ble vedtatt i Stortinget før sommeren.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Solfrid Lerbrekk.

Solfrid Lerbrekk (SV) [10:41:46]: Når barn vert sjuke, bør fellesskapet stilla opp. Omlegginga av pleiepengeordninga gjer at mange familiar med alvorleg sjuke born vert bekymra for økonomien sin. Å få redusert inntekta til 66 pst. etter eitt år gjev utryggeleik for familiar som allereie har ein veldig vanskeleg situasjon. Ungane vert ikkje friskare av at foreldra får eit stort kutt i eller mister pleiepengane.

Eg har eitt spørsmål: Kva konkrete råd vil statsministeren gje til familiarne som må takla å verta mykje fattigare, i tillegg til at ungen deira er alvorleg sjuk?

Statsminister Erna Solberg [10:42:32]: Mitt råd er at det må vurderes. For det første er det sånn at hele det neste året har man 100 pst. dekning. Alle med pleiepenger begynner fra punkt null, det er ingen som har fått endringer i sin situasjon fra 1. oktober. Jeg ser av og til det hevdes at fra 1. oktober får folk mye mindre penger. Nei, slik er det ikke, for det er 100 pst. dekning, alle har begynt med ny tidskonto fra da den nye ordningen startet.

Det er altså åpnet for adgang til å søke særskilt når barnet er sykt og må reinnlegges med alvorlig sykdom. Det ble vedtatt i Stortinget før sommeren.

Vi skal se på forbedringer i ordningen basert på vedtaket som ble fattet av et enstemmig storting. Jeg tror alle har hatt engasjement for dette. Jeg er glad for at denne regjeringen har løftet pleiepenger til et nytt nivå, at vi faktisk, i motsetning til det den forrige regjeringen gjorde, har sett de syke barna og deres familier i dette landet. Det er mulig at det vi har foreslått, og det vi har fått gjennomslag for, ikke er perfekt. Vi er villige til å se på nye ordninger. Men følelsmessig retorikk om at noen ikke ser de syke barna, synes jeg egentlig vi burde unngått – tatt i betraktning at vi har løftet ordningen betydelig.

Presidenten: Lise Christoffersen – til oppfølgingsspørsmål.

Lise Christoffersen (A) [10:43:55]: Som representanten Lysbakken sa, har vi i morges hatt møte med foreldre som rammes av de begrensningene Høyre og Fremskrittspartiet har lagt inn i pleiepengeordningen. De foreldrene sitter nå og følger med, så statsministeren har en unik mulighet til å snakke direkte til dem.

Den forrige representanten stilte statsministeren spørsmål om hva foreldrene skal gjøre, som jeg synes statsministeren ikke svarte på. Så for å spisse det spørsmålet ytterligere: Ett av kuttene er at pleiepengene for

psykisk utviklingshemmede stoppes når barnet fyller 18 år. De foreldrene vil veldig gjerne ha svar på spørsmålet: Hva mener statsministeren er alternativet for foreldre til psykisk utviklingshemmede barn når pleiepengene stoppes uten at barnets behov for foreldrenes støtte har endret seg?

Statsminister Erna Solberg [10:44:48]: Dette er en av ordningene vi kommer til å se nærmere på, basert på det vedtaket som ble fattet i forrige uke i Stortinget. Å skulle levere på det vedtaket som akkurat er fattet, tror jeg ikke jeg kan gjøre fra talerstolen her. Men man har jo den sikkerheten at denne ordningen for alle dem som har tidskonto, fungerer med 100 pst. dekning fremover.

Bakgrunnen er at når en psykisk utviklingshemmet blir 18 år, har han eller hun selvstendige rettigheter. Da går man inn i alle de ordningene som finnes for voksne, og man har ment at det er en begrunnelse for at man ikke trenger samme type ordning for foreldrene. Det er mulig at det ikke er riktig. Nå skal vi gå igjennom de ulike delene av dette systemet. Men det er viktig å huske at alle over 18 år har selvstendige rettigheter. Det er mulig å søke om hjelpetønad på en del områder, og det er mulig å få hjelp til det. Omsorgslønn i kommunene er ett av disse områdene.

Pleiepenger er egentlig en kompensasjon for midlertidig inntektsbortfall, ikke en ordning som skal bidra til at foreldrene skal ta ansvar for pleie av sine barn – det er fortsatt en offentlig oppgave i vårt samfunn.

Presidenten: Sigrid Simensen Ilsøy – til oppfølgings-spørsmål.

Sigrid Simensen Ilsøy (Sp) [10:46:05]: For Senterpartiet er det svært viktig å ha gode ordninger for pårørende som har særleg krevjande omsorgsansvar. Den nye ordninga for pleiepengar ved pleie av sjuke ungar som tredde i kraft 1. oktober i år, har fått sterk kritikk frå dei familiare som har fått redusert ytinga, og som dermed opplever ein meir utrygg og uføreseieleg situasjon i ein krevjande kvardag. Eit samrøystes storting vedtok under trontaledebatten at regjeringa skal fremje forslag om endringar i pleiepengeordninga som sikrar meir økonomisk tryggleik og føreseielegheit for foreldre med pleie- og omsorgsoppgåver. Spørsmålet mitt til statsministeren er difor: Vil regjeringa på denne bakgrunnen føreslå ei utviding av dagens ordning, der familiar med ungar som blir vurderte til å ha livstruande eller annan svært alvorlig sjukdom, får behalde 100 pst. lønnskompensasjon også utover eitt år, slik at ein varettek dei familiare som har hatt slike rettar etter den førre ordninga?

Statsminister Erna Solberg [10:47:04]: Vi vil gå gjennom det vedtaket, og så vil vi se på ulike ordninger og komme tilbake til Stortinget. Nå er det slik at alle får 100 pst. dekning det neste året fordi de har ny tidskonto og dermed starter på punkt null. Det betyr at akkurat nå er det ingen i den gruppen som trenger å bekymre seg, for nå starter vi på punkt null igjen.

Vi vil se på de ulike delene av dette. Vedtaket i Stortinget er ikke spesifikt, men det er også slik at det må gjøres et lovvedtak, og det må gjøres et budsjettvedtak. En må ha budsjetttrammer for å kunne utvide ordningene for fremtiden. Om det er den ordningen eller noen andre vi kommer til ende på, vil vi se etter den diskusjonen vi skal ha. Men det vil i så fall skape en ny forskjell mellom dem som har varig syke barn, og dem som har alvorlig syke barn i en kortere periode. Der var det en forskjell før, hvor de som hadde varig kronisk syke barn, ikke fikk pleiepenger i det hele tatt. Den forskjellen vil man da gjeninnføre, slik at foreldre vil få mindre pleiepenger hvis man innfører den ordningen slik som den er skissert nå fra spørreeren.

Presidenten: Steinar Reiten – til oppfølgings-spørsmål.

Steinar Reiten (KrF) [10:48:15]: Jeg vil gi honnør til regjeringen for å ha utvidet pleiepengeordningen til flere grupper som trenger det. Det skjedde ikke under den rød-grønne regjeringen. Samtidig er det behov for målrettede endringer for å gjøre ordningen enda bedre for foreldre med alvorlig syke barn. Det handler om hensynet til barna som trenger pleie, og gode og forutsigbare rammer for foreldrene.

Statsministeren viste selv i et tidligere svar til det enstemmige vedtaket som Stortinget gjorde for en uke siden, om at regjeringen skal komme til Stortinget med forslag til endringer. Vi i Kristelig Folkeparti er glad for at også regjeringspartiene innser at det er behov for det. Vi trenger en ordentlig gjennomgang og et bedre anslag fra departementet over hva ulike endringer vil koste.

Så noterte jeg meg også at statsministeren sier at dette er et budsjettspørsmål, og mitt spørsmål til statsministeren er da: Vil regjeringen i forhandlinger om budsjettet bidra til slike målrettede forbedringer?

Statsminister Erna Solberg [10:49:17]: Avhengig av hvilke ordninger det er, blir det ikke nødvendigvis store utslag på 2018-budsjettet av en slik endring. I og med at tidskontoen begynner på punkt null fra 1. oktober, er det i så fall bare en tremånederseffekt. Det må være en ramme for det. Spørsmålet er om det skal gjøres i budsjettforhandlingene nå, eller om det skal gjøres i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det kan være en ordning, og det er den ordningen for dem som har en

psykisk utviklingshemmet over 18 år, som ikke er en del av tidskontoordningen og begynner på nytt igjen, som kanskje vil ha en større virkning allerede fra nå av. Dette er ting som vi må forhandle med partene om, men det vanlige er ikke at det er regjeringen som foreslår endringer i budsjettet. Det er vanligvis dem vi forhandler med, som kommer med forslag til endringer i budsjettet. Så det er fritt frem for å komme med forslag når vi setter oss ned og gjør dette ferdig. Men vi skal gjøre det grunnlagsarbeidet som dreier seg om kostnader og regelendringer, som er nødvendig for å kunne se på enkelte endringer i dette.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V) [10:50:31]: Jeg har spørsmål om følgende til statsministeren: Kunnskap er en nøkkel til omstilling og en nøkkel til vekst. For over 130 år siden, da Venstre vant valg i denne salen med helt flertall, var Norge et av Europas fattigste land, og det viktigste Venstre-prosjektet for å løfte oss opp var en massiv satsing på skole og kunnskap. NRK refererer til et nytt historieverk som kommer nå, som analyserer utviklingen av Norge på den tida.

Nå er Norge et av verdens rikeste land, men står også foran enorme omstillinger og veldig krevende prosesser både i møte med ny teknologi og i møte med en ny og grønnere hverdag. Det som det historieverket løftet fram igjen, var undersøkelsen fra 2005 i Sogn og Fjordane som viste at det er noen fylker som har en kultur som gjør at man klarer å bryte det bildet som alltid gis, om at det er bokhylla til foreldrene som avgjør om barn lykkes i skolen.

Det er fire ting som gjør at skolen i Sogn og Fjordane lykkes bedre enn andre.

Det første og viktigste er en grunnleggende respekt for læreren. Det andre er foreldre som støtter elever gjennom skolegangen sjøl om de sjøl ikke har lang skolegang. Det er trygge jenter. Og det er fordelene ved å ha nynorsk.

Noen politiske formler står seg over tid. Så mitt spørsmål til statsråden er: Er ikke det å satse på skole, kunnskap, respekt for læreren – det å satse på disse kunnskapsdriverne i et samfunn – en evig formel som er like aktuell i dag som det den var da Venstre-staten gjaldt?

Statsminister Erna Solberg [10:52:37]: Jo, jeg er helt enig i at det er avgjørende viktig at vi har et godt utdanningssystem for å møte de omstillingene og de endringene vi ser fremover. Det dreier seg om utbygging av tilbud i hele landet, men det dreier seg også om innholdet. Og det dreier seg om hvordan samfunnet rundt forholder seg til utdanning og verdien av utdan-

ning. For eksempel må verdien av yrkesfag opp i dette landet, ikke bare blant oss politikere, som snakker fint om det, men også blant folk, for vi trenger kompetente, gode fagfolk i årene fremover. Det er en viktig del av vår konkurransekraft og en viktig del av kunnskapsnivået vårt å ha gode, dyktige fagarbeidere.

Respekten for læreren er viktig. Vi har gjennomført et lærerløft i denne perioden fordi vi mener at det løfter respekten for lærere over tid, og fordi det også betyr at vi får jevnere kvalitet på lærerne i Norge, på et høyere nivå enn det vi har hatt tidligere.

Jeg tror det er én del i beskrivelsen av hva som er bra i Sogn og Fjordane – det er mye bra med Sogn og Fjordane – som representanten Skei Grande ikke tok med seg, og det er samarbeidet mellom Høgskulen i Sogn og Fjordane og kommunenes grunnskoler. Det har vært eksepsjonelt bra og har vært en kjerne i kvalitetsutviklingen. Det tror jeg er viktig å ta med seg. Når man har mange små kommuner som hver for seg kan slite med å ha et kvalitetsutviklingsarbeid som er sterkt nok, kan en høyskole gjøre mer av det, og det har Høgskulen i Sogn og Fjordane virkelig gjort gjennom sin tette kontakt knyttet til lærerutdanning, lærere og kvalitetsutvikling. Det er en modell for resten av læreinstusjonene i Norge, å se hvordan samarbeidet utvikles. Derfor er kompetanse-påfyll også for dem som leder skolen, det å ha kvalitetsutvikling, utrolig viktig.

Trine Skei Grande (V) [10:54:34]: Jeg er helt enig i analysen til statsministeren om viktigheten av forholdet mellom lærerutdanning og lærere. Men det ligger i selve punktet respekt for læreren. Det ligger i selve punktet om respekt for den kunnskapen som læreren faktisk er med og forvalter, og det mener jeg er en av nøklene i utfordringene vi står overfor i dag. Vi vet at 8 pst. av dem som er lærere i grunnskolen, bare har videregående skole. Hvordan kan vi tro at vi skal klare å løfte respekten for læreryrket hvis vi ikke klarer å få til et dramatisk løft i kompetansen og mindre bruk av ufaglærte i skolen? Så det neste trinnet, hvis vi skal gjøre det store løftet som vi trenger å gjøre for omstillingen av Norge i dag, er å gjenreise respekten for læreryrket, løfte respekten for kunnskap og sørge for at dette skjer rundt omkring på alle skoler – at ikke kampen for flest mulig voksne i klasserommet blir den viktige kampen, når vi trenger flest mulig kunnskapsrike lærere med utdanning.

Statsminister Erna Solberg [10:55:45]: Jeg er helt enig med representanten Skei Grande i at det er utrolig viktig både med respekt for lærerne og at vi har faglærte lærere med høy kompetanse i hvert klasserom. Vår målsetting er at alle elever skal møte en toppkvalifisert lærer i sitt klasserom, en som er god både på den peda-

gogiske siden, på den fagdidaktiske siden og på faget i seg selv. Det er en av grunnene til at vi har satt strengere krav for å komme inn på lærerutdanningen. Det er derfor vi har utvidet til master på lærerutdanningen, det er derfor vi har et enormt omfangsrikt program for etter- og videreutdanning rettet mot fag hvor det er lav tetthet av faglærte lærere i skolen. Alt dette bidrar til å løfte lærerne. I tillegg er det viktig at vi har et godt tilbud om etter- og videreutdanning, desentralisert utdanning, som løfter folk som jobber i skolen, og som trenger påfyll for å kvalifisere seg til å bli lærer. Men vi trenger at flere blir lærere i årene fremover.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jon Gunnes.

Jon Gunnes (V) [10:56:58]: Jeg hører statsministeren sier at man skal ha faglig kompetente lærere. Men Dagbladet omtaler forrige uke en forskningsrapport om spesialundervisning i skolen der spesialundervisningen får strykkarakter, og andre undersøkelser avslører at systemet rundt spesialundervisning ikke fungerer. Det betyr fort at de elevene som får denne spesialundervisningen, får et avviksstempel. De blir ekskludert, får sosiale vansker, lavere trivsel, og de får ikke utnyttet sitt lærepotensial. Det viser seg at færre enn halvparten av elevene får spesialundervisning av spesialpedagog. De fleste undervises av ufaglært assistent, til tross for at alle elever med vedtak om spesialundervisning har krav på opplæring av fagperson. Vi hører også fra kontaktlærerne at det er slik at de får bare et middels utbytte.

Statsminister Erna Solberg [10:58:07]: Det er en kjent sak, og det er ikke noe nytt med denne rapporten, at veldig mange av dem som får spesialundervisning, ikke får det av kvalifisert personell. Det har vært kjent, tror jeg, de siste 15–20 årene at det har vært en ganske stor slik andel, og det blir mer en form for oppbevaring for enkelte enn faktisk hjelpeundervisning. Det er en av grunnene til at regjeringens målrettede satsing på tidlig innsats dreier seg om å sette kvalitetskrav til det som skal skje, til hvordan oppfølgingen skal være, til at man skal få et intensivt opplegg, og så må vi klare å snu ressursbruken slik at vi får mer kvalifiserte lærere i spesialundervisningen. Det vi nå gjør med masterutdanningen, er bl.a. å utdanne langt flere med fordypning i det å knekke lese- og skrivekoden – dem jeg har kalt kodeknekkere. Det er mange forskjellige måter man kan lære barn å knekke de første kodene på, og ikke alle lærere er like gode på det. Da må det være tilgjengelige ressurser. De trenger ikke ha spesialpedagogisk grunnfag, men det kan være at de er gode kodeknekkere, og så får man kvalifisert hjelp.

Presidenten: Mona Lill Fagerås – til oppfølgingsspørsmål.

Mona Lill Fagerås (SV) [10:59:23]: Norsk skole skriker etter kvalifiserte lærere. Likevel hindrer regjeringen motiverte elever med høy snittkarakter i å komme inn på lærerutdanningen fordi de ikke har 4 i matematikk fra videregående skole. Resultatet er at hundrevis av studieplasser står tomme. Samtidig har statsminister Solberg avskiltet drømmelæreren sin, Jan Dubowski, tidligere lærer ved Sagene skole. Jeg må også nevne Håvard Tjora, som er hele Norges drømmelærer, og over 30 000 andre dyktige, erfarne lærere.

Begrunnelsen for dette er at det skal øke statusen til læreryrket. Men da må jeg spørre: Hvilke av disse tre alternativene mener statsministeren utfordrer statusen til læreryrket mest: at Jan Dubowski og Håvard Tjora underviser i norsk skole, at lærere med høy snittkarakter, men med 3 i matematikk, underviser, eller at 10 000 ufaglærte jobber som lærere?

Statsminister Erna Solberg [11:00:37]: Det faget flest yrkesfagelever stryker i, er matematikk. Det faget de fleste lærerstudenter stryker i, er matematikk. Det er en sammenheng. Når vi over mange år har hatt mange lærere som har undervist i matematikk uten egentlig å kunne faget, har det satt seg som en utfordring, som også gjenspeiles i at mange elever ikke har lært matematikk på en slik måte at de klarer å mestre det videre. Det må vi på et eller annet tidspunkt bryte. På et eller annet tidspunkt må vi si at for en nasjon som tenker at den skal være digitalisert, teknologisert, som skal leve av å være smartere fremover, er basiskunnskap i matematikk viktig – det må man ha.

Derfor har vi et stort program for etter- og videreutdanning i matematikk. Det betyr at de lærerne som i dag ikke er kvalifisert til å undervise i matematikk om åtte år, i de åtte årene har mulighet til å delta på de etter- og videreutdanningsprogrammene som denne regjeringen har lagt opp til, nettopp for at man skal få kompetanse til å kunne gjøre det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:01:57]: Jeg vil tilbake til temaet frivillighet, og jeg skal gjøre det med en litt annen inngang.

I trontalen la jeg merke til at regjeringa brukte et begrep – eller en overskrift – på det: «bærekraftig velferds-samfunn». Mange sier bærekraftig velferdsstat, og det er viktig i seg selv, men for samfunnet som helhet er frivilligheten en veldig viktig del, for det handler om hvordan en skal løse oppgavene, og det handler om hva slags samfunn vi vil ha. Jeg tenker alltid: Et samfunn med en

sterk sivil sektor, der mange er frivillige, er et samfunn som er mye bedre enn et samfunn der det ikke er sånn. For det handler om at det er mennesker som bruker fritida si enten på fotballtreninga eller på koret, eller iallfall skaper aktivitet for ungdommene, som er utrolig viktig, eller det er at mennesker bruker tid og krefter på å hjelpe dem som trenger det mest. Begge deler skaper utrolig mye positivt i samfunnet. Jeg tror også det ofte er sånn – hvis en tenker over det selv – at når vi gjør ting som er meningsfullt for andre, gir det mye tilbake, så summa summarum tror jeg en skaper et mye bedre samfunn. Derfor mener jeg at frivillighet, eller en sterk sivil sektor, faktisk er et mål i seg selv, og skal en skape et bærekraftig velferdssamfunn, er en avhengig av en sterk sivil sektor.

Derfor er Kristelig Folkeparti så tydelige på at vi ønsker å kjempe for frivilligheten, for ideelle aktører, for kirka, for folkehøgskolene, ja for alle deler av sivilsamfunnet. 60 pst. av innbyggerne i Norge bruker tid på å jobbe frivillig. Det er fantastisk. Statsministeren snakker om trange budsjetter og at det blir mer krevende. Ofte kan en jo også si at én krone brukt på frivilligheten, gir ti kroner tilbake.

Så mitt spørsmål er: Når regjeringa bruker begrepet «bærekraftig velferdssamfunn», er statsministeren enig i at vi trenger mer frivillighet, en sterkere sivil sektor – og ikke kutt?

Statsminister Erna Solberg [11:04:01]: Jeg er helt enig i at vi trenger flere som bidrar frivillig. Jeg tenker at vi på noen områder i livet trenger å dosere frivilligheten litt annerledes. Det gjelder f.eks. pårørende i helse- og omsorgssektoren, som kanskje i noen perioder må yte for mye fordi det offentlige er for dårlig. Det er en del av det vi skal gå igjennom med eldreformen vår – se om vi kan dosere pårørendes bidrag inn på en bedre måte, slik at det offentlige kommer med bedre hjelpetiltak på et tidligere tidspunkt, slik at folk klarer seg lenger og bedre, men også slik at familier og andre som yter utrolig mye frivillig innsats, klarer å stå i det lenger og får en bedre opplevelse av det hele.

Jeg er enig i alle de ordene representanten Ropstad har sagt om frivilligheten, men det betyr ikke at vi uansett alltid bare skal beholde alt slik det har vært. Når vi f.eks. øker bevilgningen til frivillighetssentraler med 15 mill. kr, er det jo fordi vi med det utløser en annen type frivillighet enn det kanskje andre typer organisasjoner gjør. Og så har vi løftet momskompensasjonen mye, som gjør at det nå er større rom enn tidligere for mange frivillige organisasjoner, men det kan ikke bli et argument for at enhver ordning skal opprettholdes. Jeg vet f.eks. ikke om det er et argument for vinkurs i folkehøgskolens regi – jeg vet ikke om Kristelig Folkeparti er vel-

dig for det – eller for salsakurs. At staten skal subsidiere kortkurs hos folkehøgskolene for personer på min alder som har fått mye fritid, og som kanskje vil oppleve noe nytt, er kanskje ikke primærmålet vårt med å gi støtte til folkehøgskolene. Derfor har vi lagt inn en omlegging på folkehøgskolene som reduserer bevilgningene, men hvor meningen er å ta ut kortkursene, som primært er for voksne, som vi egentlig mener vi kanskje skal kunne hente på andre måter når det gjelder vår egen fritidsaktivitet, enn fra direkte statsstøtte. Jeg synes det er gøy med både vin og salsa, men jeg tenker ikke at jeg trenger statsstøtte for å lære om det.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:06:07]: Jeg var litt usikker på om hun skulle si at det ikke nødvendigvis var gøy for Kristelig Folkeparti. Jeg pleier å si at på Sørlandet er vi fullt klar over at Jesus gjorde vann til vin, men vi liker det ikke!

Egentlig var heller ikke mitt formål å gå ned i alle budsjettkuttene, dem skal vi ta i budsjettdebatten. Men det er mer det prinsipielle og overordnede, for det er, som statsministeren var inne på, en balanse her. En skal ikke overlate byrden til den enkelte, at den pårørende skal ta over, det er ikke det som er poenget med frivilligheten. Det offentlige og fellesskapet skal stå rundt dem som trenger det. Poenget er at en skal bruke mindre tid på vareopptelling i butikk og loddsalget eller julekalendersalget før jul, og bruke mer tid på å kunne drive treningene, det frivillige arbeidet som hjelper så mange. Vi har vært inne på momskompensasjonen. Slik jeg leser det, står den stille – eller det blir iallfall ikke mer momskompensasjon for de frivillige. Men når det gjelder frie inntekter, mindre søknader og slike ting: Hvordan tenker statsministeren at vi kan legge mer til rette for at enda flere ønsker å være frivillige, og at tallet iallfall ikke går ned?

Statsminister Erna Solberg [11:07:12]: For det første er det jo økninger i mange tilskudd til de frivillige, og noen av dem er søknadsbaserte ordninger, fordi det er oppgaver som skal løses i vårt samfunn.

Så er jeg helt enig i at det er behov for driftsstøtte, men vi må også være litt opptatt av hvilke objektive kriterier vi har for hva vi gir i driftsstøtte. Hvis vi ser på staten som en helhet, så er det mange organisasjoner som har fått litt driftsstøtte fra flere departementer, mens tilsvarende organisasjoner ikke har fått noe fordi de tilfeldigvis ikke har vært knyttet til kanskje akkurat den sektoren på samme måte. Det gjelder bl.a. noen barne- og ungdomsorganisasjoner, som har fått mye penger på særrområder. Da tenker jeg at hvis man skal ha penger på særrområder i tillegg til generell støtte, bør det kanskje være prosjektstøtte med mer objektive kriterier.

Vi skal gjøre denne gjennomgangen fremover av ordningene, og så må vi se på hvordan vi salderer. Men selv om vi er enige om det prinsipielle grunnlaget og om de store spørsmålene – og vi har gjort mye for å få mer penger, bl.a. i skattefradrag på herreløs arv og annet – kan ikke det være et argument for hver budsjettpost.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Olaug V. Bollestad.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:08:31]: Statsministeren sa prisverdig at i mange sammenhenger må det offentlig komme inn tidligere, og at mange pårørende sliter seg ut. Noen organisasjoner kommer inn nettopp fordi det offentlige ikke kan eller ikke klarer å gripe inn. To av dem er Frelsesarmeen og Evangeliesenteret, som er plassert under en pott som må søkes på, og den potten er redusert med 40 mill. kr. Det er en søknadsbasert ordning som krever mye byråkrati, og der en må søke hvert eneste år. En vet ikke i desember om en får penger neste år, hvis ikke noen øremerker de midlene. I tillegg får en ikke utbetalt pengene før i mai, juni, juli. Disse organisasjonene driver på vegne av det offentlige, de har pasienter, de har ansatte, de har familier rundt om som lurer på hvordan det går for deres innsatte. Jeg lurer på hva statsministeren tenker om den ordningen, som er så søknadsbasert at det blir ... (Presidenten klubber.)

Statsminister Erna Solberg [11:09:44]: Dette er en ordning som i budsjettforliket mellom de fire partiene i fjor, så vidt jeg har forstått, ble økt med 100 mill. kr. Reduksjonen på 40 mill. kr er basert på ansvarlig budsjettpraksis. Søknadsmassen ser ut til å ligge på et nivå som er 40 mill. kr mindre enn det som var foreslått i budsjettet. Dermed er det ikke en reduksjon eller et kutt for enkelte organisasjoner, det er en ramme som er stor nok, og som tilsvarende det som så langt ut fra andre søknadsrunde ser ut til å være behovet – det har altså vært utlyst på nytt. Dette er en ordning som er søknadsbasert, for det er prosjekter som finansieres, og det gis støtte til drift gjennom det. Hvis man skal ha en annen ordning, krever det en gjennomgang av hvilke kriterier det skal være for å få driftsstøtte. Det tror jeg krever et litt større løp. Dette har alltid vært en søknadsbasert ordning, og vi kan ikke fra statens side øremerke til enkeltorganisasjoner i en søknadsbasert ordning.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [11:10:59]: Statsministeren sa i et tidligere svar her i dag at det blir mindre behov for rettshjelp og rettshjelpstiltak fordi regjeringa har styrket vergemålsordningen. Det er ganske oppsiktsvekkende, for vergemål og rettshjelp kan ikke settes opp

mot hverandre. Her må statsministeren snakke mot bedre vitende.

Blinde kan ringe Telefonavisen, 800 58 600, og få opplest dagens aviser. Cirka 1 000 telefoner i måneden får denne telefonavisen. I rekken av usosiale kutt finner vi altså dette. Det er finansiert med 600 000 kr – ikke helt i tråd med frivillighetserklæringen som regjeringa lanserte i 2015, som skulle sikre forutsigbarhet og langsiktighet. Hva vil statsministeren si til de blinde som nå er fratatt muligheten til å følge med på hva som skjer, og hvorfor fjernes hele støtten i ett budsjett, og ikke f.eks. halvparten i år og resten neste år?

Statsminister Erna Solberg [11:12:01]: Jeg er litt usikker på hvilken ordning dette ligger inn under, men vi har økt lesehjelpen for blinde fra 20 timer til 40 timer, så det er en økning, og da budsjettet ble lagt frem, takket Blindeforbundet nettopp for en økning i støtten til lesehjelpen for blinde.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:12:33]: Om eg skal summera opp statsministeren sitt svar om frivilligheit, vil eg seia: systemet framfor mennesket, objektive kriterium framfor engasjerte barn og unge. Grunngevinga er ikkje truverdige.

Då Høgre skulle gjera seg lekke for 14 000 barn og unge i 4H og foreldra deira før valet, skreiv dei i budsjettproposisjonen for fjoråret:

«Landbruks- og matdepartementet har over fleire år hatt eit tett samarbeid med 4H Norge. (...) For å sikre at dette samarbeidet kan vidareførast vil det frå 2018 bli oppretta ein eigen post under kap. 1138.»

Då valet var unnagjort, var ikkje svaret til 4H at dei fekk ein eigen post på statsbudsjettet, det var at dei vart på posten, og støtta vart kutta med over 7 mill. kr. Kan statsministeren forklara kvifor ein har gått vekk frå lovnadene i budsjettet for fjoråret?

Statsminister Erna Solberg [11:13:38]: Jeg mener at det ikke er noe grunnlag basert på dette statsbudsjettet eller på det jeg har sagt, for å si at det er systemet fremfor mennesket eller objektive kriterier fremfor engasjerte mennesker. Objektive kriterier betyr at man får likebehandling av engasjerte mennesker. Det betyr at ulike organisasjoner kan søke på en pott for de tiltakene de skal sette i verk, eller for å få driftsstøtte basert på en felles aktivitet og en felles begrunnelse, istedenfor at noen, fordi de har hatt en tilknytning til enkelte sektorer som har vært sterkere enn andre, har fått et varig tilskudd som har vært vernet. Vi har økt på en rekke poster for frivillige organisasjoner. Vi har også redusert på

noen ordninger. Det betyr at vi har gitt mer frie inntekter til organisasjoner gjennom det vi har gjort, og gjennom å lage et skattefradrag for bidrag, som har økt, og som gjør at flere frivillige organisasjoner kan hente egne inntekter. Det er å sørge for at herreløs arv ikke tilfaller staten, men nå går inn i et fond som fordeles til frivillige organisasjoner.

Presidenten: Petter Eide – til oppfølgingsspørsmål.

Petter Eide (SV) [11:14:57]: Flere har vært opprørt over kuttet i ordningen for fri rettshjelp, og det er forståelig, for denne ordningen er av svært prinsipiell karakter. Statsministeren har svart at dette kommer tilbake i andre poster. Likevel oppleves dette veldig sterkt.

Jeg har lyst til å løfte debatten opp på et veldig prinsipielt nivå. Kuttet i ordningen med fri rettshjelp signaliserer på et vis en underminering av et svært vakkert rettsstatsprinsipp, nemlig at rettshjelp skal gis uavhengig av folks lommebok. Den skal altså være rettfærdig. Kuttet signaliserer at dette likhetsprinsippet i rettsstaten ikke oppfattes som viktig for regjeringen. Med andre ord står vi kanskje foran en type verdidreining i denne tenkningen.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Er det slik at regjeringen her aktivt ønsker å fortelle oss og det norske folk at man ønsker å endre verdiene i dette, ønsker å endre prinsippet om at rettsstaten skal være åpen og rettfærdig ... (Presidenten klubber.)

Statsminister Erna Solberg [11:16:09]: Jeg går ut fra at det man nå tar opp, er spørsmålet knyttet til fri rettshjelp og ikke til rettshjelpsorganisasjonene.

Det vi gjør, er å holde advokatsalærene fast. Det betyr at det er like mye hjelp til alle, men vi justerer ikke opp advokatsalærene. Advokatsalærene kommer til å være 1 020 kr i timen for fri rettshjelp. Det er ikke noen prisjustering i dette. Det vi mener, er at vi ikke trenger å betale advokatene mer for den frie rettshjelpen – det er like mange timer til fri rettshjelp innenfor ordningen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Espen Barth Eide (A) [11:16:56]: I går møtte energi- og miljøkomiteen lederen for FNs klimapanel, dr. Hoesung Lee. Det møtet ble en bekreftelse på hvor sentralt arbeidet med karbonfangst og -lagring er for klodens klima. Lykkes vi ikke med CO₂-håndtering, vil det bli både langt dyrere og langt vanskeligere å nå målene i Parisavtalen, påpeker dr. Lee.

Norge har et særlig ansvar på dette feltet. Vår velstand er i stor grad basert på betydelige bidrag til CO₂-utslipp til atmosfæren gjennom mange tiår. Dertil har vi i Norge en lang rekke lovende CCS-prosjekter knyttet til så vel prosessindustri som avfallsgjenvinning, som teknolo-

gisk sett ligger helt i front. Prosjektene har blitt til gjennom godt offentlig-privat samarbeid. Satsingen er klimapolitisk riktig og dertil industripolitisk fornuftig. Ved å bli verdensledende innen denne teknologien åpner det seg nye muligheter også for norsk næringsliv i framtiden.

Jeg vil derfor spørre statsministeren om hvordan det kan ha seg at regjeringen i statsbudsjettet kutter 340 mill. kr i støtten nettopp til pågående CCS-prosjekter. Som statsministeren vil ha registrert, har forslaget møtt kraftig kritikk fra mange og svært ulike hold. Fra Bellona til Norsk olje og gass, fra LO til NHO har protestene haglet. Det synes å være ualminnelig bred enighet der ute om at karbonfangst og -lagring fortsatt skal være et viktig satsingsområde for Norge.

Etter mitt syn legger regjeringen i dette budsjettet opp til at 2018 skal være et hvileskjær i dette viktige arbeidet. Med dette sender regjeringen et negativt signal til markedet og til omverdenen om at den er ikke helt overbevist om at CCS er veien å gå. Men skal vi stoppe oppvarmingen av kloden i tide, er det ingen tid å miste. Så hva er statsministerens begrunnelse for å kutte på dette feltet nettopp nå, når bevisstheten om dramatikken i klimaendringene og betydningen av CO₂-håndtering er større enn noensinne?

Statsminister Erna Solberg [11:19:01]: Jeg hadde også i går møte med lederen for IPCC. Hoesung Lee og jeg hadde også en diskusjon om karbonlagring, som var hans viktigste tema, nemlig potensialet vi har for karbonlagring på norsk sokkel. Det er jo også et av de områdene som fortsatt går med full gjennomgang for neste år.

Vi er nå kommet til det punktet i CCS-diskusjonen at vi må ta en beslutning om å gå over i neste fase. Bakgrunnen for at budsjettet går ned nå, er at vi nå vil komme inn i oppsummeringen og eventuelt vedtaksfasen av å igangsette nytt konsept. Det betyr at det ikke er behov for samme mengde penger for å drifte utredningsbiten som har ligget inne, men så har vi sagt at hvis vi går videre i neste fase, kommer det til å koste betydelig mer enn 300 mill. kr. Da snakker vi om at det årlig er milliardbeløp som skal brukes i subsidier i et av disse budsjettene. Det må vi komme til når vi er ferdig med prosessen rundt dette. Vi har derfor ment at det ikke var riktig å legge inn mer penger enn det vi har gjort, før vi har en beslutning og er ferdig med konseptvalgutredningene som gjør at vi kan komme til Stortinget med en anbefaling fra regjeringen om hvorvidt vi nå skal rense ett, skal rense flere – og med de kalkylene og de økonomiske kostnadene som er. Her må Stortinget være klar over at dette er milliardbeløp de neste årene, som altså må tas innenfor den samme rammen som samferdselsatsin-

gen, forsvarssatsingen og alt det andre vi ønsker å gjøre, på skole, utdanning og annet, og dette vil konkurrere om samme type midler.

Vi er nå egentlig på det punktet som på en måte blir beslutningstidspunktet i løpet av denne våren. Det betyr at vi mener at det ikke vil være riktig å holde i gang bare arbeidet med utredning, når vi nå egentlig er på oppsummeringen og arbeidet som skal bli ferdig før jul og inn i januar. Og så kommer vi til Stortinget i løpet av vårsemesteret.

Espen Barth Eide (A) [11:21:04]: Jeg er glad for at det også er en dialog om lagring i Nordsjøen, og det støtter vi fra vår side fullt og helt. Det er en viktig del av dette arbeidet. Men de prosjektene som nå er i full gang, under utredning og i foreløpig drift innenfor prosessindustrien og avfallshåndtering, er også veldig viktige. Det er viktig at vi har en teknologisk ledende industri på dette området – det er viktig for klimaet, det er viktig for industrien.

Det er, så vidt jeg har forstått, god budsjettskikk at om man forventer å bruke penger i 2018 på dette, skal det stå i statsbudsjettet og ikke forhåndsvarsles til revidert, slik statsråd Søviknes sa her i media nylig, at det kommer mer penger i revidert. Hvis man vet det, bør man jo legge det inn i budsjettet nå.

Statsministeren sa i et tidligere svar at dette var et budsjett for de store spørsmålene, og jeg kan vanskelig tenke meg noe større spørsmål enn å få bukt med oppvarmingen av kloden.

Statsminister Erna Solberg [11:22:03]: Det neste trinnet i dette vil medføre at man setter i gang en kostnad som automatisk vil bety utbetalinger av milliardbeløp på de neste tre–fire statsbudsjettene. Det betyr at det er riktig å ha et vedtak i Stortinget før man går videre med det, og det er det som er regjeringens tanke. Nå skal vi oppsummere, vi skal gå igjennom, vi skal sikre kostnadskalkylene, vi skal ta en beslutning om hva vi vil anbefale fra regjeringens side til Stortinget. Det kommer i løpet av våren.

Hvilke tall vi skulle sette inn i budsjettet, ville faktisk vært litt uklart for øyeblikket, fordi vi ikke er i det området at vi kan si det. Det er sannhetens øyeblikk når det gjelder CCS, som kommer nå, og vi har tenkt å gjøre dette med en anbefaling overfor Stortinget, og ikke som den forrige regjering rett etter et valg bare legge det i skuffen og avslutte det, fordi det viste seg å være for dyrt. Men ingen må tro at ikke dette kommer til å ta store deler av et handlingsrom i årene fremover. Det må altså prioriteres i budsjettet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Else-May Botten.

Else-May Botten (A) [11:23:22]: Skal vi nå klimamålene, må vi ta politiske grep og finne de framtidige løsningene som legger til rette for å få ned klimagassutslippene også fra industrien. Norsk prosessindustri har gjennomført store reduksjoner i klimagassutslippene siden 1990 og har klare planer for hvordan de skal få ned resten av utslippene innen 2050. Med dette budsjettforslaget fra regjeringen settes den innsatsen som har vært lagt ned rundt karbonfangst, i spill. Både Yara og Norcem har kommet langt i sine planer om fullskala fangstanlegg. Det samme har Klemetsrud med sitt forbrenningsanlegg.

Slike store satsinger trenger forutsigbarhet og trygge rammebetingelser for å løfte oss fram. Tomt prat og hvilekjer får ikke klimagassutslippene ned. Kan statsministeren svare på hvorfor man nå kutter her istedenfor å satse? For det som blir sagt her, viser at man skal satse videre, og det er store beløp. Men man kommer ikke med pengene, man kutter.

Statsminister Erna Solberg [11:24:29]: Jeg tror jeg primært vil henvise til mitt forrige svar. Vi er altså nå ferdig med utredningsarbeidet til jul. Vi skal nå oppsummere. Så skal vi gå over i en eventuell implementeringsfase, som vil innebære milliardbeløp. Jeg hørte ønsker i Stortinget om at man skal gjennomføre tre prosjekter. Det er betydelige beløp de neste årene, som sannsynligvis – hvis vi skal gjennomføre tre – fort kan være oppe i størrelsen til Nasjonal transportplan i de årlige prioriteringene i budsjettet. Skal vi gjennomføre ett, er det selvfølgelig mindre.

Dette er de vanskelige valgene. De vil komme til Stortinget når vi er ferdige. Det er alltid i prosjekter en utredningsfase, så skal det oppsummeres, og så skal det fattes beslutning på om man går på tre, om man går på ett, om man går på ingen. Det er det punktet vi kommer til i løpet av denne våren. Jeg er jo spent på å høre om Arbeiderpartiet har tenkt å gjennomføre tre. Da blir det interessant å høre hvilket skattenivå vi skal ha fremover.

Presidenten: Une Bastholm – til oppfølgingsspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:25:42]: Karbonfangst og -lagring for industrien er en forutsetning for å nå klimamålene våre. I stedet for å kutte nå burde regjeringen ha lagt fram en finansieringsplan for alle de tre store punktutslippene i Norge som vi vet vi må gjennomføre i løpet av de neste årene.

Et annet viktig klimatiltak som regjeringen ofte framhever selv, er å gjøre det lettere å velge miljøvennlig for folk flest. Derfor var vi mange som var overrasket da vi så at regjeringen foreslår å øke momsen på kollektivtransporten fra 10 pst. til 12 pst. – dette altså etter å ha økt

momsen fra 8 pst. til 10 pst. i fjor, noe som gjorde at Ruter i Oslo og Akershus tapte 23 mill. kr i fjor.

Jeg vil også minne statsministeren om at Stortinget har vedtatt at veksten i persontransporten i byene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Regjeringen skriver i budsjettforslaget at det vil komme noe kompensasjon, men Ruter oppgir nå at de regner med å tape 16 mill. kr i år på grunn av momsøkningen.

Hvem mener statsministeren skal ta kostnaden for regjeringens økning i momsen på kollektivtransport? Skal det være kommunene eller de reisende?

Statsminister Erna Solberg [11:26:50]: Det er kanskje noe på siden av hovedspørsmålet, men siden det er første spørretime, tenker jeg at jeg kan svare på det.

Det er et system hvor vi kompenserer for økningen i form av hva tilskuddene til fylkeskommunene utgjør, og hvilke kostnader de har. Det treffer aldri 100 pst. for hver enkelt fylkeskommune. Noen vil ende opp med å få litt mer, og noen vil kanskje få litt mindre. Sånn er alle overføringssystemer mellom stat og kommune på dette området. Men vi øker altså forbruksbeskatningen i Norge gjennom dette, og vi gjør momssystemet vårt likere. Man kan være for eller imot det, men det er solide satsinger på kollektivutbygging i dette budsjettet – over 600 mill. kr. Det er en stor satsing på kollektiv, og kollektiv vernes i stor grad mot det som gjøres med momsendingene her.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:28:06]: Jeg tror jeg kunne velge hva jeg går videre med, men jeg gjør det når det gjelder karbonfangst og -lagring.

Det er ingen tvil om at karbonfangst og -lagring kommer til å være nødvendig for å nå de internasjonale klimamålene, og for at vi skal ha negative utslipp i andre halvdel av dette århundre. Norge har i noen år vært ganske alene om å ha en satsing, men vi så i forrige uke, med en ny regjering i Nederland, at Nederland igangsetter omfattende satsing på karbonfangst og -lagring med en reduksjon på 50 pst. av utslippene innen 2030, og 20 pst. av dette skal tas ved karbonfangst og lagring.

Vi fra Venstre er for grundighet i planleggingen, men vi må passe på at den tiden det tar, ikke gjør at prosjektene forsvinner på veien. Mitt spørsmål blir til statsministeren: Er hun trygg på, før saken kommer til Stortinget, at det ikke skapes en så stor usikkerhet at prosjektene i seg selv settes i fare? Og videre: Vil hun ha et større samarbeid også med Nederland, nå som det blir en mulighet?

Statsminister Erna Solberg [11:29:17]: Regjeringen gikk på et tidligere tidspunkt inn i et samarbeid med Nederland og åpnet for det når det gjelder CCS, tidlig i forrige periode. Nederland avsluttet egentlig sin satsing på det tidspunktet, så får vi se om det nå tas opp ny satsing knyttet til det.

Vi er nå kommet til et stadium hvor vi videre arbeider ferdig prosjekter frem mot jul/tidlig januar. Det er midler til å holde varm organisasjonen i dette, slik det ligger i budsjettet. Så må vi jobbe med resultatene fra konseptstudiene, gå igjennom og se hvordan dette skal fases inn, og nettopp da velge om vi skal ha en eller tre.

Vi må altså ta hensyn til den kostnaden dette vil ha i årene fremover. Vi kan alle være for noe når vi ikke ser regningen, men når vi ser regningen, må vi også begynne å diskutere om dette er det riktigste tiltaket. Er det det som gir mest effekt? Er det dette som har mest klimaeffekt fremover? Det må vi gjøre for alle tiltak når de kommer.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:30:30]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten vil i den sammenheng vise til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Den foreslåtte endringen i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringen var som følger:

Spørsmål 5, fra representanten Kjersti Toppe til jus- og beredskapsministeren, vil bli besvart av innvandrings- og integreringsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Jan Böhler (A) [11:31:01]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og moderniseringsministeren:

«Etter at vinneren av arkitektkonkurransen om regjeringskvartalet er kåret, har prosjektet igjen møtt mye kritikk, bl.a. fra byrådet i Oslo og flere stortingsrepresentanter. Det handler om massivt bygningsvolum på lite areal – som har vært tema siden idéforslagene kom i 2015. I tidligere diskusjoner i Stortinget og i media har statsråden vært åpen for fortsatt bruk av R5 og R6 i Akersgata som huser åtte departementer, for slik å redusere bygningsvolumet.

Når vil statsråden ta stilling til dette, og hvordan vil Stortinget bli involvert?»

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:31:45]: Som representanten Bøhler peker på, ble omfanget av det nye regjeringskvartalet diskutert da idéskissene kom i 2015. Prosjekt nytt regjeringskvartal ble deretter vesentlig nedskalert ved at vi reduserte arealnormen fra 25 m² til 23 m² brutto per ansatt. Dette innebærer at det kan bygges 9 000 færre kvadratmeter enn det som fremkom i idéskissene. Dette er også fornuftig sett fra et klima- og miljøperspektiv.

Bystyret i Oslo støttet hovedgrepene i forslaget til reguleringsplan, der størstedelen av ny bebyggelse legges mellom Grubbegata og Møllergata, og der åpenhet og tilgjengelighet er viktige førende premisser. Samtidig påpekte bystyret at området er presset arealmessig, og at romprogrammet bør reduseres.

Regjeringen vil i første halvdel av 2018 ta standpunkt til hvordan prosjektet skal planlegges videre frem mot fullført forprosjekt og kvalitetssikring – KS2. I forbindelse med budsjettet for 2019 vil vi beskrive de valgene som da ligger til grunn for den videre planleggingen. Deretter, trolig i annen halvdel av 2019, fremmes forslag for Stortinget om igangsetting av prosjektet med forslag til byggestart, fremdrift, bevilgning mv.

Frem mot sommeren 2018 skal en rekke temaer analyseres. Vi har i Prop. 1 S for 2016–2017 orientert om at R6 ikke skal inngå i nytt regjeringskvartal – dette av sikkerhetshensyn.

Vi ønsker imidlertid å plassere noen av regjeringskvartalfunksjonene i R5, dvs. regjeringsbygget vest for Akersgaten. Hvilke funksjoner og omfanget av disse må vi komme tilbake til. Videre legger vi opp til trinnvis utbygging av nytt regjeringskvartal. Dermed må det avklares hvilke bygg som skal bygges i første byggetrinn, og hvilke departementer som skal inn i disse byggene.

Enkelte har foreslått at det nye regjeringskvartalet kan nedskaleres ved at Utenriksdepartementet ikke flyttes fra Victoria terrasse. Regjeringen baserer planleggingen på at Statsministerens kontor og alle departementene – unntatt Forsvarsdepartementet – skal inn i det nye regjeringskvartalet.

En rekke momenter taler for en samling av departementene, bl.a. økonomi, bedre effektivitet og samhandling, fleksibilitet, mer representativt bymiljø og færre stengte gater. Rådet fra Politidirektoratet går ut på at vi bør sikre et samlet regjeringskvartal fremfor å sikre flere enkeltstående departementer plassert rundt om i byen.

Diskusjonen om Victoria terrasse startet allerede i 2009. Da planla Utenriksdepartementet å flytte til nye lokaler ved å bygge på vestbanetomten.

Frem mot 2018 vil departementet vurdere både omfang og utbyggingstakt for nytt regjeringskvartal. Blant annet gjelder dette hvilke funksjoner som kan legges til R5.

Jan Bøhler (A) [11:34:53]: Jeg takker for svaret.

Jeg vil understreke at byggingen av nytt regjeringskvartal handler om det største nasjonale byggeprosjektet i hvert fall i ti år framover, og om nasjonale symboler som har stor betydning både for byen og for landet, og det bør ha bred forankring i Stortinget og i opinionen.

Jeg var veldig fornøyd med de rundene vi hadde i 2015, om hva som kunne vurderes med hensyn til å redusere bygningsvolumet. Statsråden konkluderte med, som han også sa til Aftenposten 18. desember, når det gjaldt bruk av de bygningene som kalles R5 og R6, at det var godt grunnlag for å gå videre med dette. Min bekymring er at jeg siden den gang ikke har sett noen nærmere tilbakemelding om det. Jeg la merke til at etter kåringen av vinneren nå gjentok statsråden at det var fleksibelt med hensyn til bygningsvolum. Mitt spørsmål er: Mener ikke statsråden at det er på tide nå for dem som jobber med prosjektering og planlegging, å vite mer om størrelsen på bygningsvolumet enn at man skal vente helt til 2019 med endelige beslutninger?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:36:10]: Dette er, som representanten Bøhler sier, et stort prosjekt, og det er i hjertet av Oslo. Derfor er vi opptatt av en god forankring gjennom en god dialog med Oslo bystyre og byrådet, og de har gitt sin tilslutning til hovedgrepene i reguleringsplanen. Vi orienterer også Stortinget med jevne mellomrom, bl.a. gjennom budsjettproposisjonene.

Så er det riktig som representanten sier, at vi hadde en god diskusjon om dette i 2015, og etter det ble prosjektet nedskalert ved at vi gikk fra 25 m² til 23 m². Vi orienterte allerede i desember 2015, og så videre i budsjettproposisjonen for 2017, om at det ikke var aktuelt å gå videre med R6 – og det av sikkerhetshensyn. Men fortsatt vurderer vi hvordan vi kan bruke R5. Vi mener at det skal kunne brukes til regjeringsfunksjoner. Det vil også bli vurdert en trinnvis utbygging, slik at vi har den fleksibiliteten som vi hele tiden har varslet.

Jan Bøhler (A) [11:37:17]: Jeg takker for tilleggs svaret.

Det er klart at 9 000 m² er en ganske ubetydelig nedskalering av et prosjekt på – jeg tror det er – 144 000 m², som det handler om nå. Men hvis man beholder fem departementer som i dag er i R5, vil det være en stor end-

ring av bygningsvolumet. Så jeg mener at når man holder på med arkitektkonkurranser, holder på med prosjektering, skal inn i disse fasene, er det behov for å ta beslutningen om bruk av R5.

Statsråden viser til god prosess med byrådet i Oslo osv. Jeg la merke til at byrådslederen i Aftenposten kommenterte vinneren av arkitektkonkurransen, han kalte prosjektet en steinørken og brukte ganske sterke ord om at byrådet ønsket bl.a. bruk av UD videre. Jeg har sett en rekke lederartikler i ulike aviser – både flere stortingsrepresentanter, tidligere statsminister og tidligere utenriksministre har tatt opp debatten. Statsråden viser i de sammenhenger bare til sikkerhetshensyn. Mitt spørsmål er: Er det ikke behov for å tenke igjennom om de sikkerhetshensynene skal trumfe så mye av den offentlige debatten som det ser ut til at statsråden legger opp til?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:38:33]: Nå er nok den offentlige debatten noe mer nyansert enn det representanten Bøhler gir uttrykk for. Jeg har også lyst til å si at jeg er glad for Bøhlers engasjement i denne saken, og at representanten ved flere anledninger har tatt den til åpen diskusjon i Stortinget – det mener jeg er svært viktig. Nettopp fordi det nye regjeringskvartalet skal være åpent, det skal være inkluderende, det skal være en del av bykjernen, er det viktig at ulike hensyn vektlegges. Og det er forskjellige grunner til at både den forrige og den nåværende regjering har lagt vekt på samling av departementene. Det handler også om effektivitet i regjeringsarbeidet. Det handler om å unngå stengte gater og sikring av mange bygg rundt om i Oslo, som også er en del av hvordan man kan åpne byen mer. Så det er en totalvurdering. Men når vi tar beslutningene, må det være basert på fakta, og det betyr at når endelig beslutning om R5 skal tas, må det være faktabasert, og da må vi vite at dette også er sikkert, ellers er jeg helt sikker på at det blir nye runder om det også i Stortinget. Men jeg ser frem til videre diskusjon og åpenhet rundt utviklingen av det nye regjeringskvartalet.

Spørsmål 2

Ruth Grung (A) [11:40:02]: «Det er bred enighet om å bruke skattepenger til å stimulere til nyskaping, men statsstøtten skal ikke være konkurransevridende. Ifølge EØS-rettens regler for offentlig statsstøtte skal investeringer skje på markedsvilkår. Innovasjon Norge ga Moods of Norway et risikolån på 5 mill. kroner i februar etter flere år med underskudd. De fikk ikke mer lån i banken, og det var stor usikkerhet om hvorvidt virksomheten ville bli lønnsom igjen.

Mener statsråden at vi skal bruke offentlige skattepenger på slike, kanskje ulovlige, risikolån?»

Statsråd Monica Mæland [11:40:43]: Stortingsrepresentant Grung stiller spørsmål om et lån Innovasjon Norge ga til bedriften Moods of Norway i februar i år. Lånet var på 5 mill. kr og ble gitt under ordningen for distriktsrettede risikolån. Dette er en låneordning som forvaltes av Innovasjon Norge på vegne av de enkelte fylkeskommunene, i dette tilfellet Sogn og Fjordane.

Formålet med og premissene for ordningen omtales i de årlige budsjettproposisjonene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, hvor det i proposisjonen for 2017 står at distriktsrettede risikolån skal bidra til «et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetning og store avstander». Lånene

«kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelig å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter».

Jeg forvalter som kjent statens eierskap i Innovasjon Norge. Stortingsrepresentanten Grung legger til grunn for sitt spørsmål at

«Ifølge EØS-rettens regler for offentlig statsstøtte skal investeringer skje på markedsvilkår».

Jeg er enig med representanten Grung i at dette er et hovedprinsipp, men samtidig åpner statsstøttereglene for en rekke unntak fra denne hovedregelen. Det er disse unntakene som hjemler mange tilskudds- og låneordninger rettet nettopp mot distriktene, små og mellomstore bedrifter, bærekraft, forskning og innovasjon. Dette er velbegrunnede unntak som skaper verdier for samfunnet. Nettopp derfor gis mange av Innovasjon Norges lån på andre vilkår enn rent kommersielle aktørers lån gjør. Dette ligger også til grunn for bevilgningene Stortinget har vedtatt til selskapet, og i regjeringens forslag til statsbudsjett.

Etterlevelse av statsstøttereglene er noe departementet legger vekt på i dialogen med selskapet, og jeg oppfatter at selskapet også har stor oppmerksomhet på dette i sitt arbeid. Distriktsrettede risikolån er meldt til ESA og forankret i unntakene for regional støtte.

Innovasjon Norge gjør uavhengige vurderinger og beslutninger i enkeltsaker, basert på de oppdragene og føringene selskapet får. Det skal selvsagt ikke gis støtte som bryter med statsstøttereglene. Når det gjelder Innovasjon Norges oppdragsgivere, altså fylke og stat, følger vi i hovedsak opp vårt formål med selskapet gjennom våre årlige rapporteringer og evalueringer av selskapet.

Ruth Grung (A) [11:43:11]: Takk for svaret. Slik jeg oppfatter det, er det en vanskelig balansegang mellom det å gi risikolån og samtidig ha bred aksept i befolkningen for hvordan vi forvalter offentlige midler, ikke minst skattepenger.

Jeg mener det er viktig med en offentlig debatt. Etter at jeg sendte over spørsmålet, kom det også et svar fra Innovasjon Norge, det synes jeg er positivt. Er det slik at det er ulike vilkår knyttet til risikolån i distrikter enn ellers? Er de innfridd? En postdoktor fra Det juridiske fakultet i Bergen stiller også spørsmål om dette er i samsvar med EØS-reglene.

Ministeren henviser til at det er løftet opp på generell basis. Er det slik at ministeren etterprøver om det skjer også i enkelttilfeller, der man har stilt spørsmål f.eks. om denne tildelingen? Det viser seg at det kort tid etter faktisk ikke var grunnlag for lønnsomhet, og bedriften gikk konkurs – beklageligvis.

Statsråd Monica Mæland [11:44:12]: Jeg har virkelig ingen problemer med at det blir en offentlig debatt om dette, det forstår jeg veldig godt når det gis et lån på 5 mill. kr, og noen måneder etter går bedriften konkurs. Men vi må da legge til grunn at Innovasjon Norge har gjort en konkret vurdering, sett et potensial for bedriften. Det er ikke slik at det at en bedrift går med tap, hindrer bedriften i å få risikolån. Men Innovasjon Norge skal gjøre en faglig vurdering av hvilket potensial som ligger til grunn. Jeg kjenner ikke hvilke vurderinger som er gjort der. Innovasjon Norge både skal og må ta disse vurderingene selv og stå inne for de beslutningene de tar. Derfor synes jeg også det er bra at de svarer for disse beslutningene.

Når det gjelder vår oppfølging, kan den skje basert på enkelthendelser, enkeltselskaper og omtale i avisen. Vi kan selvfølgelig stille spørsmål, det gjør vi, men vår hovedoppfølging skjer gjennom eierdialog hvor vi påser at Innovasjon Norge når de målene de skal. Det er forskjell på risikolån i distriktene og i sentrale strøk. Og det er meldt til ESA.

Ruth Grung (A) [11:45:18]: Takk for svaret fra ministeren.

En annen problemstilling som har dukket opp i kjølvannet av støtten, er at eierne har etablert selskapskonstruksjoner hvor de har tatt ut betydelig utbytte. Hvordan stiller ministeren seg til den problemstillingen, ved at bedrifter som har gått bra over lang tid – og det er bra at de tjener penger – tar ut utbytte i egne selskap, og så søker om lån til det som er igjen av virksomheten?

Statsråd Monica Mæland [11:45:50]: Her støtter jeg meg på det lovverket vi har, som er ganske grundig og godt når det gjelder konkursrammete virksomheter. Da er det slik at kreditorene i et selskap selvfølgelig grundig går igjennom hvordan reglene for dette er etterlevd. Det er veldig klare regler for hvordan man kan håndtere et bo, gitt at det f.eks. er insolvent. Jeg regner med at

konkursgjennomgangen blir klarere om det som er gjort, er gjort på en lovlig og korrekt måte.

Spørsmål 3

Nicholas Wilkinson (SV) [11:46:32]: «Verden over arrangeres Equal Pay Day for å markere den globale uretten at kvinner tjener mindre enn menn. Hovedorganisasjonen Unio markerer Likelønnsdagen i dag, 18. oktober, som et symbol på at deres medlemmer fra denne dato og ut året jobber «gratis» om de sammenligner seg med de mannsdominerte gruppene med like lang utdanning.

Hvilke konkrete grep har den sittende regjering gjennomført for å sikre at lønns- og inntektsgapet mellom menn og kvinner tettes, ut over å vise til arbeidslivets parter?»

Statsråd Anniken Hauglie [11:47:13]: Det grunnleggende prinsippet om at kvinner og menn i samme virksomhet skal ha lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi, er forankret i likestillingsloven § 21.

I 2016 var den gjennomsnittlige månedslønnen for heltidsansatte kvinner nesten 88 pst. av menns lønnsnivå. Den viktigste grunnen til lønnsforskjellene er at kvinner og menn arbeider i ulike sektorer, bedrifter, yrker og stillinger. Kvinner dominerer i offentlig sektor, mens menn arbeider i større grad innenfor privat sektor. Lønnsnivået for dem med høyere utdanning er høyere i privat sektor enn i offentlig sektor. Når vi korrigerer for yrke, næring, sektor og lengde på utdanning, blir lønnsforskjellene mellom menn og kvinner om lag halvert.

Sammenliknet med andre land er yrkesdeltakelsen blant kvinner særlig høy. Det må ses i sammenheng med at vi har en bredt basert familiepolitikk, som legger til rette for å kombinere jobb og omsorgsoppgaver, og at kvinner har fått stadig høyere utdanning. Det er nå flere kvinner enn menn som tar høyere utdanning.

Når vi vet at de med høy utdanning jobber mer heltid, kan vi legge til grunn at tilnærmingen mellom menn og kvinner fortsetter. En ny rapport fra Statistisk sentralbyrå viser at mødre som er i jobb, nå nærmer seg arbeidstiden som fedre har.

Et forslag om å styrke bestemmelsen i arbeidsmiljøloven om fortrinnsrett for deltidsansatte til utvidet stilling framfor nyansettelser ble sendt på høring i sommer, med høringsfrist 31. oktober i år. Siktemålet med forslaget er å redusere bruk av ufrivillig deltid og dermed sikre særlig kvinner en mer stabil tilknytning til arbeidslivet – noe som igjen vil ha betydning for lønn.

Utjevningen i lønnsforskjellene mellom kvinner og menn vil gå raskere om kvinner og menn i større grad

velger utdanninger og senere yrker på tvers av det tradisjonelt kjønnsdelte arbeidsmarkedet i Norge.

Videre velstandsvekst er avhengig av et velfungerende arbeidsmarked med stor grad av omstillingsevne. Regjeringen har ansvaret for at lover og regler legger til rette for slik fleksibilitet i arbeidsmarkedet. Men jeg vil presisere at det er partene i arbeidslivet som har ansvar for lønnsdannelsen og gjennomføringen av lønnsoppgjørene. TBU og Regjeringens kontaktutvalg er viktige møtepunkter for å bygge felles forståelse av sentrale utfordringer for norsk økonomi.

Prinsippene om lik lønn for arbeid av lik verdi står fast. Og både partene og regjeringen er opptatt av at lønnsutjevningen fortsetter. Men årsakene til ulikheten er sammensatte, og kunnskap er viktig. I TBU følges lønnsutviklingen for kvinner og menn tett. I forrige stortingsperiode etablerte regjeringen en arbeidsgruppe under Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd som skal jobbe spesielt med likestillingsspørsmål, bl.a. gjennom ulike forskningsprosjekter. Regjeringen støtter bl.a. programmet «Jenter og teknologi», hvor målet er å øke jentandelen i teknologifag på alle nivåer i utdanningssystemet.

Kvinnens deltakelse i arbeidsmarkedet og utdanning nærmer seg menns. Som understreket bl.a. i regjeringens perspektivmelding er det viktig at denne utviklingen fortsetter.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:50:16]: Vi står fortsatt i en situasjon der likelønnen knapt har bedret seg over veldig mange år. Det går framover, men det går altfor sakte.

Statsråden har rett i at om vi utligner for sektor eller arbeidstid, er det noe mer likt. Men vi kan jo f.eks. ta med finansinntekter og det at menn fortsatt eier størsteparten av eiendommene i Norge. Når regjeringen velger å gi store skatteuttak til dem som eier mange aksjer, øker det inntektsforskjellene i samfunnet.

Jeg takker for svaret om hva regjeringen har gjort av grep til nå, men jeg vil også stille et oppfølgingsspørsmål: Hvilke nye grep vil regjeringen ta framover – utover å vise til partene i arbeidslivet – for å sikre bedre likestilling mellom menn og kvinner når det gjelder både lønn og inntekt?

Statsråd Anniken Hauglie [11:51:02]: Det er viktig å understreke partenes ansvar for lønnsdannelsen i Norge. Det er litt vanskelig å se for seg at man skal gripe inn i hvordan lønnsdannelsen skal være. Det er prioriteringer som partene gjør i de ulike sektorene.

Vi gjør mye. Som jeg sa, har vi nå hatt ute på høring et forslag om fortrinnsrett til heltid, at man når man har hatt deltidsstilling, kan få fortrinnsrett til stillinger som lyses ut. Vi støtter flere prosjekter for å bidra til mer utra-

disjonelle valg. Jeg nevnte «Jenter og teknologi». Jeg kunne også nevnt «Menn i helse». Vi har endret arbeidstidsreglene i arbeidsmiljøloven, nettopp for å bidra til økt fleksibilitet for arbeidstakerne. Vi har også igangsatt flere prosjekter og nedsatt arbeidsgrupper i ulike departementer, nettopp for å se på hvordan kjønnsforskjellene påvirker.

Vi har store kompetansesatsinger også innenfor de sektorer og bransjer hvor kvinnene dominerer, fordi vi vet at kompetanse også vil kunne påvirke lønn. Går man fra en deltidsstilling til en helere stilling, får man lettere tilgang på kompetanse. Kompetanse bidrar også til økt lønn. Vi ser (presidenten klubber) at utviklingen går i rett retning.

Presidenten: Nicholas Wilkinson – vær så god.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:52:11]: Jeg må si at nå er jeg litt skuffet. Det jeg spurte om, var hvilke nye grep regjeringen vil gjøre nå, utover å vise til partene i arbeidslivet – og vi fikk listet opp de samme grepene som statsråden skrøt av i sitt første innlegg. Det jeg spør om, er: Hvilke nye grep vil regjeringen gjøre for likestilling?

La meg starte på et veldig viktig felt for oss i SV – som et godt forslag til hvor regjeringen kan starte. Ja, det er gjort noen grep når det gjelder fortrinnsrett til heltid. Det kan være bra. Men vi har store problemer. Jeg skal nå straks møte Madeleine. Hun er helsefagarbeider, har kun 19 pst. stilling og ønsker å jobbe mer, men får ikke muligheten. Vi vet at 40 pst. av kvinner jobber deltid, mot 16,8 pst. av menn. Vi vet også – som statsråden sier – at det ofte er i offentlig sektor problemene er størst. Vil regjeringen gå sammen med SV for å sikre en rettighetsfesting av heltid, slik at vi kan få flere i heltidsstilling, spesielt innen helse- og omsorgssektoren, men også i resten av offentlig sektor?

Statsråd Anniken Hauglie [11:53:11]: Vår felles velferd er avhengig av at flere jobber mer. Dessverre er det slik at litt for mange jobber deltid frivillig. Vår oppgave er selvfølgelig å fjerne alle stengsler som hindrer ufrivillig deltid. Det gjør vi – bl.a. med de forslagene som har vært ute på høring. Høringsfristen er ennå ikke gått ut, så vi får komme tilbake igjen til oppfølgingen av høringsuttalelsene. Men hovedutfordringen i dag er at for mange jobber deltid frivillig.

Det er viktig at vi fjerner de stengslene som holder folk utenfor. Vi gjør flere ting nå. Blant annet har vi – som jeg sa – igangsatt flere prosjekter under flere departementer. Det er arbeid som pågår nå, som selvfølgelig skal følges opp når det arbeidet blir avsluttet i løpet av året. Vi har kompetansehevingen som vi nå har igangsatt innenfor viktige kvinneledede sektorer – innenfor læreryrket, innenfor barnehageyrket. Kompetanse-

pluss-ordningen er viktig nettopp for å heve kompetansen hos dem som er ufaglærte. Vi vet at kompetanse vil kunne føre til høyere lønn for dem som i dag har lav kompetanse og små stillingsbrøker.

Spørsmål 4

Masud Gharahkhani (A) [11:54:42]: «Norske aviser er allerede i en vanskelig situasjon med sviktende annonseinntekter og opplag.

Hvorfor velger regjeringen å gjøre situasjonen enda vanskeligere ved å kutte i produksjonstøtten, som for mange redaksjoner er nødvendig for videre drift og for å klare den digitale overgangen?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:55:01]: Først og fremst vil jeg gratulere representanten Gharahkhani med plass på Stortinget og ikke minst med å være medlem av den viktige komiteen familie- og kulturkomiteen. Jeg håper på godt samarbeid og mange interessante debatter, ikke minst om mediepolitikken i tiden fremover.

Frie uavhengige medier er en del av demokratiets infrastruktur. Regjeringen mener noe av det viktigste vi kan gjøre for å hjelpe mediene gjennom en krevende omstillingsfase, nemlig er å stimulere til nødvendig fornyelse og innovasjon. Da trengs det å gjøres endringer i dagens mediestøtte.

Regjeringen har allerede tatt viktige grep for å modernisere det mediepolitiske virkemiddelapparatet. Vi har innført momsfritak for elektroniske nyhetsmedier. I seg selv kan det gi en indirekte økning i støtten til mediene på om lag 450 mill. kr i 2017, altså betydelig mer enn det pressestøtten i seg selv gir. Til neste år vil verdien antakelig stige.

Regjeringen varslet i Sundvolden-erklæringen at pressestøtten over tid skulle legges om, og nivået skulle reduseres. Derfor foreslår vi som en oppfølging av vår erklæring et kutt i den direkte støtten på 18,5 mill. kr. Vi vet at totaliteten på pressestøtte i dag er om lag 8 mrd. kr.

Mediestøtten skal legge til rette for et mangfold av ulike aviser. Likevel er det sånn at fem aviser mottar over halvparten av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier. Regjeringen mener det er på tide at vi tar en grundig gjennomgang av hvordan tilskuddene brukes og fordeles, for å sikre et godt mediemangfold også for fremtiden. Derfor kommer vi til å diskutere dette nøyte i stortingsmeldingen som vi skal legge frem for Stortinget. Vi vurderer å vri en større del av mediestøtten mot innovasjon, mot utvikling, og vi har tatt et første skritt på veien gjennom forslaget til neste års statsbud-

sjett, der vi har etablert en ny innovasjonsrettet tilskuddsordning for lokalavisene.

Etter år med opplagsnedgang redder man ikke en presset mediebransje bare ved å opprettholde nivået på produksjonstilskuddet, der over halvparten av midlene går til noen få aviser. Den norske mediebransjen trenger i stedet en mediestøtte som utvikles og endres i takt med en endret medie verden. Derfor må vi bidra til nyskaping og innovasjon, sånn at mediene kan finne frem til bærekraftige forretningsmodeller i fremtiden.

Masud Gharahkhani (A) [11:58:02]: Jeg mener kulturministeren må lytte. Ministeren mangler innsikt i Medie-Norges utfordringer. Hennes argument er at kutt bidrar til innovasjon. Vel, pressekutt betyr mindre innovasjon. På kort tid har 1 000 journalister forsvunnet ut av redaksjonene. Google og Facebook har spist nesten 3 mrd. kr av annonseinntektene. Regjeringens kutt betyr konkret at 30–40 nye journalister forsvinner fra redaksjonene. Mediemangfold er en viktig del av vårt demokrati. Kulturministeren har ansvaret for mediepolitikk. I det ligger å bidra til mer mediemangfold, ikke mindre. Kulturministeren har også innrettet kuttforslagene slik at det er de store, meningsbærende avisene som rammes mest, altså de som er mest sitert.

Mitt spørsmål er om vi ser en ny mediepolitikk fra kulturministeren – ikke en bestevenn-strategi, men en uvenner-strategi, der de mediehusene som er mest uenige med Høyre, får størst kutt.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:59:00]: Jeg er enig med representanten i at det er vår oppgave å sikre en fri og uavhengig presse. Frie og uavhengige medier er en del av demokratiets infrastruktur. Selv om mediemangfoldet peker på at mediene skal være selvfinansierende, er det også en viktig oppgave for oss politikere å sikre denne uavhengigheten. Da mener jeg at støtten slik den er innrettet i dag – pressestøtten som ble etablert på slutten av 1960-tallet – ikke ivaretar det å gi mediene en bærekraftig forretningsmodell, som sikrer et mediemangfold over hele landet, og som sikrer overgangen til de digitale plattformene. Vi ser at det viktigste, som mange peker på nå, fordi man øker digitale abonnement fremfor papiravisabonnementene, er innføringen av nullmomsen, som Arbeiderpartiet sa var veldig vanskelig, men som denne regjeringen innførte, og som nå gir en indirekte støtte, en økning på om lag 450 mill. kr.

Masud Gharahkhani (A) [12:00:09]: Arbeiderpartiet har stått i front for nullmomsen. Høyre var en av de siste som kom på banen.

Jeg hører også at kulturministeren sier at hun skjærer lokalavisene for kutt, men jeg mistenker at kultur-

ministeren ikke ønsker en offentlig debatt om at produksjonsstøtten har stått stille over flere år med Høyre og Fremskrittspartiet, og gang på gang er foreslått kuttet i. La meg bruke et konkret eksempel fra mitt vakre fylke, Buskerud, som jeg vet kulturministeren kjenner godt til, og Eikerbladet: Fra 2013 til 2016 har annonseinntektene falt med 2,5 mill. kr. De har gjort store kostnadskutt. I den samme perioden har pressestøtten kun økt med 4 000 kr.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan mener kulturministeren at hun skjerner lokalavisene, når de minste avisene får reelt kutt fordi støtten deres ikke er justert for pris- og lønnsvekst over flere år?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:01:02]: Jeg må opplyse representanten om at faktisk noe av det siste Arbeiderpartiet sa før de forlot regjeringskontorene for fire år siden – det begynner heldigvis å bli lenge siden – var at det var umulig å gjøre noe med hensyn til å innføre nullmomsen. Det er altså denne regjeringen – til tross for det Arbeiderpartiet har sagt – som har fått den på plass, og veldig mange aviser hevder nå at det er det viktigste bidraget for å skape mer innovasjon og sørge for at flere abonnenter går over til digitalt.

Så er det ingen hemmelighet at vi har vært opptatt av å få endret på innretningen av produksjonstilskuddet, fordi vi mener det ikke sikrer oss et godt nok og bredt nok mediemangfold. Derfor er vi nå i full gang med en stortingsmelding, som vi skal legge frem for Stortinget, hvor vi arbeider med å finne løsninger som sikrer at pressen og en mediebransje som er inne i en veldig krevende omstillingsfase, får de verktøyene de trenger for å sikre oss en fri og åpen presse også i fremtiden.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kjersti Toppe til justisministeren, vil bli besvart av innvandrings- og integreringsministeren som rette vedkommende.

Kjersti Toppe (Sp) [12:02:29]: «Justis- og beredskapsdepartementet har tatt initiativ til og finansiert ein kampanje for å hindre at flyktningar og migrantar legg ut på reise til ingen nytte. Kampanjen viser ein lege som seier til ein person at personalet ved sjukehuset vil nekte han behandling fordi han manglar dokument.

Vil statsråden ta tydeleg avstand frå innhaldet i denne informasjonsformidlinga, og kva gjer regjeringa for å korrigere det bildet som er skapt av nådelause norske leger som nektar pasientar helsehjelp?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:03:06]: Justis- og beredskapsdepartementet har over flere år finansiert informasjonstiltak rettet mot potensielle migranter uten beskyttelsesbehov. Dette handler om å ta ansvar i en situasjon der svært mange migranter legger ut på en risikofylt reise mot Europa på sviktende grunnlag.

Vi vet hvor farlig en slik reise er. Mange utsettes for overgrep, utnyttelse eller kidnapping. Forholdene for migranter i Libya er nå ifølge internasjonale organisasjoner forferdelige.

Mange reiser uten å kjenne denne risikoen. Smuglere feilinformerer og tegner et rosenrødt bilde av hva som venter i Europa. Det er derfor viktig å spre realistisk informasjon om risikoen ved reisen og livet som migrant i Europa.

Informasjonstiltakene retter seg primært mot potensielle migranter, ikke flyktninger. Men også flyktninger behøver informasjon om risikoen ved å reise, og jeg er sikker på at de fleste selv vil avveie risikoen mellom å bli hjemme, søke beskyttelse i et land i regionen og å reise mot Europa.

I 2014 ble det gjennomført en informasjonskampanje i Somalia som Justis- og beredskapsdepartementet finansierte. Målet var å gi potensielle migranter slik realistisk informasjon. Tegneserien representanten Toppe viser til, var en del av denne kampanjen. I denne framgår det at hovedpersonen ikke får helsehjelp etter å ha blitt syk i møte med det norske kalde klimaet. Dette handler ikke om nådeløse leger, men gjenspeiler norsk regelverk.

Realiteten ved å oppholde seg ulovlig i Norge er at en ikke har lik rett til helsehjelp på linje med befolkningen ellers. Dette innebærer f.eks. at en ikke har tilgang til helsehjelp for alminnelige helseproblemer, som tegneserien omtaler. Det er dette som er budskapet i tegneserien, og det er ingen grunn til å korrigere dette bildet – snarere tvert imot. Det er viktig at denne informasjonen kommer klart og tydelig fram, slik at bl.a. somaliere uten et beskyttelsesbehov som vurderer å reise hjemmefra, får et realistisk bilde av livet de kan møte i Norge og i Europa.

Kjersti Toppe (Sp) [12:05:27]: Eg er ueinig med statsråden i at denne teikneserien omhandlar personar som søker hjelp for alminnelege helseplagar. Dei fleste ser på denne teikneserien på ein annan måte, bl.a. har Legeforeninga reagert sterkt på denne framstillinga, og dei har skrive brev til Justis- og beredskapsdepartementet om at dei meiner at framstillinga av legen som nekta pasienten behandling, er svært uheldig som informasjonsformidling frå offentlege myndigheiter. Det bryt med Legeforeningas verdiar og politikk og kan føra til eit brot på den tilliten alle pasientar skal ha til ein lege.

Dei ber difor om ei korrigering av det bildet som no er skapt.

Er statsråden ueinig med Legeforeininga? Og vil ikkje departementet korrigera det bildet som er skapt?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:28]: Som jeg har gjort rede for, mener departementet at dette rett og slett er en beskrivelse av det som er regelverket i Norge. Der-som man oppholder seg ulovlig i Norge, har man ikke de samme rettighetene knyttet til helse som det man har dersom man oppholder seg her på lovlig vis. Derfor mener vi at det ikke er noen grunn til å korrigere dette, og vi kommer heller ikke til å ta initiativ til det.

Så vil vi selvfølgelig sende et skriftlig svar til Legeforeningen, der vi også redegjør for dette.

Kjersti Toppe (Sp) [12:07:04]: Det er korrekt at det ikkje er det same regelverket, men vi har eit regelverk i Noreg for helsehjelp til personar utan fast opphald i riket. Helse er jo ein grunnleggjande menneskerett som er slått fast i internasjonale konvensjonar. I forskrift om rett til helse- og omsorgstenester i Noreg slår ein fast at alle har rett til omgåande helsehjelp, til helsehjelp som er heilt nødvendig og ikkje kan venta, til nødvendig helsehjelp før og etter fødsel og abort og til smittevern-hjelp. Barn har òg utvida rettar. Dei har rett til nødvendige helse- og omsorgstenester frå både kommunehelsetenesta og spesialisthelsetenesta.

Når statsråden omtalar helse som eitt omgrep, framstiller ein det slik at har ein ikkje dokument i Noreg, får ein ikkje helsehjelp. Dette burde verta korrigert, og eg vil igjen spørja om ikkje statsråden ser at ein bør nyansera bildet og framstillinga som har vorte skapt i denne teikneserien.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:10]: Når det gjelder denne tegneserien, var det snakk om alminnelige helseproblemer i sammenheng med en forkjølelse. Da har man ingen rettigheter til å få hjelp.

Så er det helt riktig som representanten påpeker, at det finnes et regelverk som er underlagt helseministeren, som klargjør på hvilket tidspunkt man ved ulovlig opphold i Norge har krav på helsehjelp. Dette ble sist gang – etter det jeg kjenner til – revidert og tydeliggjort i 2011. Det var da representanten Toppes parti satt i regjering, og dermed vil jeg tro at hun også støtter det regelverket som ligger til grunn i dag.

Men som sagt mener vi at det ikke er grunnlag for korreksjon, rett og slett fordi det tilfellet som er omtalt i denne tegneserien, ikke innbefatter de rettighetene som man påpekte.

Spørsmål 6

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:09:16]: «Ifølge Budstikka 10. oktober 2017 opplever Asker og Bærum legevakt at politiets responstid ved bråk i helgene er blitt dårligere etter sammenslåingen av politidistriktene, og at legevakten har måttet leie inn vektere i helgene for å ivareta sikkerheten for pasienter og ansatte.

Hvilken sammenheng mener statsråden det er mellom den manglende politiberedskapen og politireformen, og hva har statsråden tenkt å foreta seg i denne saken for å sikre at politiets evne til å ivareta sikkerheten ikke blir svekket?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:09:52]: Først vil jeg informere om at jeg har svart stortingsrepresentant Elisabeth Fanghol skriftlig på et tilsvarende spørsmål.

Når det gjelder situasjonen ved Asker og Bærum legevakt, vil jeg presisere at det er politimesterens ansvar å løse samfunnsoppdraget innenfor de til enhver tid gjeldende rammebetingelser. Politiets gjøremål omfatter en rekke oppgaver, en rekke oppdrag, og det er derfor viktig med gode vurderinger knyttet til prioriteringer.

Politidirektoratet har innhentet informasjon fra politimesteren i Oslo, som opplyser at det har vært 22 utrykninger i tilknytning til Asker og Bærum legevakt og Bærum sykehus i perioden 26. april–12. oktober i år. Ingen av disse var registrert som hasteoppdrag. Jeg er gjort kjent med at det er avtalt et møte mellom politiet og legevakten i Asker og Bærum, hvor det skal diskuteres hvordan man kan skape et best mulig polititilbud til bl.a. legevakten.

Fra regjeringen tiltrådte i 2013 har det blitt 2 137 flere årsverk i politiet. Om lag 1 200 av disse er polititjenestekvinner og -menn. Dette viser at en stor og krevende reformperiode ikke har gått på bekostning av politiberedskapen. Samtidig legges det gjennom nærpoltireformen grunnlag for en redusert responstid gjennom etablering av større og mer robuste politidistrikt, operasjonssentraler og en kraftig bemanningsøkning. Særlig fokuseres det på å redusere responstiden på de oppdrag der liv og helse står i fare. Målinger viser at politiet på disse oppdragene i hovedsak når de målene som er satt for 2017.

Avslutningsvis vil jeg understreke at en av regjeringens hovedprioriteringer er å sikre befolkningen, sørge for trygghet i samfunnet – noe vi bl.a. har gjort gjennom det som er en historisk satsing på norsk politi.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:12:46]: Jeg takker for svaret. Igjen må jeg dessverre registrere at statsråden bidrar med selvskryt, mens problemer som blir beskrevet, blir skjøvet nedover i systemet. Det er statsråden som sitter med det overordnede ansvaret for norsk po-

liti. Det er riktig at det har vært en økning i antall politistillinger, men det er framfor alt det sentrale byråkrati som har økt. Det som dessverre har skjedd i denne perioden, er at politiets evne til å handle i hverdagen er blitt redusert. Fremskrittspartiet gikk i 2013 til valg på å legge ned POD, men i løpet av fire år er antallet ansatte nesten doblet.

Så til den konkrete saken. I Budstikka sier lederen for politiets operasjonssentral i Oslo, Runar Skarnes, at slik er situasjonen i Oslo også, og politireformen handler om like tilbud i hele distriktet. Er statsråden enig i det? Skal folk i Asker og Bærum forvente at en fortsatt må hyre inn vektere i framtiden, eller kan statsråden garantere at den lokale politiberedskapen blir styrket, slik at en slipper å hyre inn vektere i framtiden?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:13:50]: Som jeg nettopp gjorde rede for i mitt hovedsvar, er det – og har vært – en historisk satsing på norsk politi. Når man ser på den satsingen som har vært, har Oslo politidistrikt i særdeleshet kommet godt ut av det. Noe av den høyeste polititettheten vi har i dette landet, finner vi nettopp i Oslo politidistrikt. De har en dekningsgrad på 2,4 per 1 000, som er betydelig over landsgjennomsnittet, som har en målsetting om å nå 2 per 1 000, men som foreløpig, med den økningen som har vært, har gått opp til 1,83 per 1 000. Så det er en god utvikling. Oslo politidistrikt har kommet godt ut av det, og det vil fortsatt være synlig gjennom politiets kraft også i Asker og Bærum.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:14:54]: Jeg spør igjen om den konkrete situasjonen som folk i Asker og Bærum opplever. De opplever at etterforskningsmiljøet er blitt svekket, at arresten er lagt ned, at ledelsen i det nye politidistriktet er både i og fra Oslo, og at en har hatt et dramatisk fall i antall pågripelser i perioden etter den omorganiseringen som har vært. I mai 2016 var det 112 pågripelser i Asker og Bærum. I mai 2017 var det 32.

Mitt spørsmål er: Når kan folk i Asker og Bærum forvente økt tilstedeværelse av politiet, flere patruljer og flere pågripelser enn det har vært før?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:15:32]: Det er viktig for meg å understreke at når politiet står i en reform, som de gjør nå, er det krevende i den omstillingen at all den økte politikraften ikke er like synlig. Det er en midlertidig fase mens man står i personalløpet, og så vil dette etter hvert bli mer og mer synlig.

Det er ikke riktig, som representanten har påstått, at økningen i antall politistillinger har gått til byråkrati – det er direkte feil. I inneværende år, da vi har økt med rundt 500 nye årsverk i politiet – og det kommer til å være enda flere når vi kommer til slutten av året – er det politidistriktene ene og alene som er prioritert. Politidi-

rektoratet, som denne representanten og andre viser til, har en ganske marginal andel politiutdannede, rundt 50 er det korrekte tallet, så jeg ber om at man i beskrivelsen av situasjonen i hvert fall holder seg til realitetene og ikke beskriver noe som ikke er riktig.

Spørsmål 7

Freddy André Øvstegård (SV) [12:16:54]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Den nynazistiske organisasjonen Den nordiske motstandsbevegelsen (NMB) har den siste tiden økt sin aktivitet, for eksempel i Østfold. NMB oppfordrer til forfølgelse av etniske minoriteter og LHBT-befolkningen. Dette fører til frykt. Organisasjonens medlemmer har også begått vold i Sverige.

Hvilke tiltak har politiet satt i gang for å motvirke den nynazistiske organiseringen, både generelt i landet, men også konkret i Øst politidistrikt?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:17:30]: Først av alt vil jeg takke for et spørsmål om et alvorlig tema.

Radikale grupper som i ord og opptreden skaper utrygghet, er et svært alvorlig tema og må bekjempes. Selv om problemet i Norge per nå ikke ser ut til å være mindre enn i flere andre land, er det viktig at vi tar tak i problemene før de vokser videre og blir større. Dette ligger til grunn for det arbeidet som Politiets sikkerhetstjeneste gjør på området, det arbeidet som flere av våre politidistrikt utfører, fra regjeringens side gjennom handlingsplanen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme og i kommunene gjennom en rekke oppfølgingstiltak overfor personer som står i fare for å bli fanget opp av denne typen grupper.

I bekjempelsen av høyreekstremisme bruker politidistriktene alle egnede verktøy de har til rådighet, både i det forebyggende sporet og i straffesaksspolet. Personer som det er knyttet bekymring til opp mot det høyreekstre miljøet, følges i utgangspunktet opp med dialog, avklaringssamtaler og oppfølging. For eksempel i Romerike ser det ut til at dette har hatt en god, positiv effekt. Politiet iverksetter også nødvendige forebyggende og beredskapsmessige tiltak knyttet til aktiviteter som f.eks. høyreekstre demonstrasjoner, øvrige aktiviteter som kan lede til kriminalitet og ordensforstyrrelse, eller som oppfordrer til kriminalitet. Det er eksempelvis kjent at medlemmer av Den nordiske motstandsbevegelsen, NMB, i Norge er anmeldt for ulovlig demonstrasjon.

Det ordinære politiet bistår også PST i deres tiltak mot høyreekstre aktører. Ifølge Politidirektoratet arbeides det kontinuerlig i Øst politidistrikt med å forebygge alle former for ekstremisme. Øst politidistrikt har

et godt samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og andre statlige etater og frivillige organisasjoner. Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er retningsgivende for arbeidet. Flere kommuner har i tillegg laget egne handlingsplaner om temaet. Ekstremisme er også et tema i de fleste politiråd.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:20:26]: Jeg takker for svaret.

Jeg vil benytte anledningen til å gi en beskrivelse av organisasjonen vi nå snakker om. Dette er en erklært nasjonalsosialistisk organisasjon som hyller Adolf Hitler som en helt, og som mener at både den såkalte homolobbyen og den såkalte jødiske eliten skal knuses. Deres eget program sier at utenlandske og innenlandske medier som opptrer folkefiendtlig, skal kunne forbys, og at en folkedømstol skal opprettes for å straffeforfølge alvorlige tilfeller av folkeforræderi. Under tegnede er selv blitt omtalt som en folkeforræder på deres nettsider.

Det er ikke snakk om ytringer vi ikke liker, men om ytringer som legger grunnlaget for å skade mennesker. Det er voldsromantikk og oppfordringer til forfølgelse. De har gjennomført en rekke aktiviteter. I mitt eget fylke har de hatt markeringer i flere byer. Noen ganger har det blitt tillatt av politiet, men i ett tilfelle ble det forbudt av politiet. Mitt spørsmål er: Hvor konsekvent er politiets arbeid på dette feltet, og hvilke tiltak settes i gang spesielt rettet inn mot å hindre denne gruppens organisering?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:21:36]: Jeg kan forsikre representanten om at oppfølgingen av den nevnte gruppen i høyeste grad er tatt på alvor. Som jeg nettopp viste til i mitt hovedinnlegg, har Politiets sikkerhetstjeneste dette høyt på sin liste. Så må vi også legge til grunn at PSTs vurdering er at det tross alt er lite sannsynlig at høyreekstreme vil gjennomføre en terrorhandling i Norge i inneværende år. Høyreekstremismen i Norge karakteriseres fortsatt som uorganiserte, løst tilknyttete nettverk. Jeg er enig med representanten i at dette er alvorlige holdninger som man skal ta på alvor, og så er det en bekymring at vi ser en utvikling til vekst og bedre organisering. Det må vi ta på alvor. Det gjøres, og det kan jeg forsikre representanten om at blir gjort.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:22:45]: Denne gruppen har søkt om å få gjennomføre en demonstrasjon under parolen «knus homolobbyen» og fikk tillatelse til dette. Så ble den trukket tilbake fordi politiet ble redd for at motdemonstrantene skulle lage bråk. Demonstrasjonen ble gjennomført i Kristiansand i stedet for i Fredrikstad, i mitt fylke. De hadde en marke-

ring på valgdagen utenfor mitt eget valglokale i Sarpsborg. De har forsøkt å sperre et valglokale i Arendal. De gjennomførte en markering i Fredrikstad senest 23. september, den ble tillatt av politiet. De gjennomførte en markering i Halden i starten av sommeren, da jeg selv møtte dem. De ble fjernet av politiet, og de flyttet seg så til Sarpsborg, hvor de fikk tillatelse til en markering.

Mitt spørsmål er: Når vi på 1990-tallet og starten på 2000-tallet innførte en rekke tiltak og programmer for å motvirke en nynazistisk organisering, så vi at det fungerte. Da var det veldig nødvendig fordi disse organisasjonene begikk vold. Nå ser vi en økende aktivitet i disse miljøene igjen. Må vi vente til de begår vold før vi ser målrettede programmer og tiltak?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:23:49]: Nei. Det er mitt klare svar. Vi må håndtere dette på det stadiet det er nå. Vi må forhindre fremvekst. Vi må forhindre en utvikling hvor man ser en økt rekruttering, slik som vi har sett i en del andre land rundt oss. Vi har sett i Sverige en svært bekymringsfull utvikling med den samme organisasjonen. Så er det heldigvis ikke slik i Norge i dag som vi ser i vårt naboland Sverige. Derfor er det viktig at vi på et tidlig tidspunkt setter inn tiltak, noe vi gjør, at vi følger opp gjennom Politiets sikkerhetstjeneste og de ordinære polititiltakene, men også at man gjennom handlingsplanen setter inn gode tiltak som virker forebyggende, og som forhindrer utvikling av ekstremisme. Så dette må følge mange spor, og ingen enkeltspor alene løser problemet. Men vi er oppmerksom på det. Vi setter inn tiltak, og vi skal ikke tillate at dette får utvikle seg i negativ retning med økt rekruttering.

Spørsmål 8

Jette F. Christensen (A) [12:25:15]: «I valgkampen pyntet Høyre seg med løfter om en kompetansereform i arbeidslivet. Det er nødvendig, og Arbeiderpartiet har fremmet forslag om en helhetlig kompetansereform for arbeidslivet. Men så vidt jeg kan se, er det ikke satt av penger til noen kompetansereform i statsbudsjettet for 2018. Det eneste jeg finner, er 25 millioner til en nettside om karriereveiledning.

Finnes Høyres kompetansereform bare på internett og ikke i budsjettet?»

Statsråd Henrik Asheim [12:25:55]: La meg begynne med å si at det gleder meg at Arbeiderpartiet igjen har begynt å snakke om kompetanse i arbeidslivet. Statsråden som jeg er konstituert statsråd for, sa da han kom inn i 2013, at han måtte blåse støv av kompetansepolitikken etter åtte år med rød-grønn regjering. La meg

derfor starte med å si litt om hva regjeringen allerede har gjort, og som er viktige grep som bereder grunnen for nettopp kompetansereformen.

I fjor la regjeringen frem en stortingsmelding om livslang læring og utenforskap, i samarbeid mellom departementene med ansvar for kunnskap, arbeidsliv og integrering. Målet er at den enkelte skal få kompetanse og grunnleggende ferdigheter som kan gi en stabil og varig jobb. Det er ikke noen «quick-fix»-løsning på dette, men jeg vil beskrive noen av de viktigste tiltakene vi er i gang med.

Ved 28 voksenopplæringscentre i ti fylker prøver de fra i høst ut en ny ordning som gjør det mulig å få opplæring gjennom kortere moduler. Hver modul teller for seg, men er også et trappetrinn på veien til full grunnskoleopplæring. Tilsvarende er det fra i høst syv fylkeskommuner som prøver ut modulstrukturert opplæring i åtte lærefag på videregående skole.

Teknologi og digitalisering krever kontinuerlig kompetanseutvikling i arbeidslivet. Gjennom Kompetansepluss gir vi økonomisk støtte for at flere voksne får nødvendig kompetanse til å mestre krav og omstilling i arbeidslivet. Derfor er dette en post som denne regjeringen har økt midlene til, fra 86 mill. kr i 2013 til 150 mill. kr i budsjettet for 2018. Det er en betydelig styrking og en god illustrasjon på et tilbud der arbeidslivet og myndighetene spiller på lag om kompetanseheving for de ansatte.

La meg få oppklare en misforståelse i det som representanten Christensen refererer til som «en nettside om karriereveiledning». Vi har i Norge ikke hatt noe helhetlig system for karriereveiledning rettet mot voksne. Samtidig vet vi at god karriereveiledning kan hjelpe folk gjennom livet med å skaffe seg relevant kompetanse som samfunnet har behov for. Det gjelder for elever som søker råd om videre utdanning, men det gjelder også for naboen deres på 40 år som risikerer at jobben er i ferd med å forsvinne eller bli automatisert bort.

Regjeringen foreslår å videreutvikle nettsiden utdanning.no til i større grad å gi informasjon også til den voksne befolkningen. I tillegg innebærer satsingen at det utvikles en chattefunksjon der de som trenger råd og veiledning for å kunne ta gode yrkes- og utdanningsvalg, kan komme i kontakt med profesjonelle karriereveiledere. Dette gjelder uavhengig av om det er elever, deres rådgivere, foreldre, voksne eller Nav-ansatte som trenger denne veiledningen. Tanken er at vi skal trekke på kompetansen hos ansatte ved karrieresentre rundt om i hele landet, og slik bygge på eksisterende fagkompetanse, samtidig som vi når en mye større gruppe enn i dag. Jeg merker meg at flere partier, også Arbeiderpartiet, nå snakker varmt for en kompetansereform. Det gleder

meg, og det tror jeg vi kan samarbeide om i Stortinget, selv om noen er i opposisjon og noen er i regjering.

Jette F. Christensen (A) [12:28:57]: Det hadde jeg også håpet.

Arbeiderpartiet er ikke imot internett, men vi tror ikke det går an å «chatte» seg til en kompetansereform i arbeidslivet. Derfor hadde vi også over 50 mill. kr til konkrete prosjekter der det var viktigst. I Hordaland og Rogaland ville vi gjennomføre konkrete kompetanseprosjekter innenfor bransjer som omsorgssektoren og bygg og anlegg. Det var viktig og presserende der og da for ekte folk i ekte jobb.

Det som mangler i Høyres satsing, er nettopp en helhetlig prioritering – å løfte dem som er i jobb nå. Jeg så ikke noe annet gjennom valgkampen enn at denne kompetansereformen ble omtalt. Men når budsjettet kommer, så finnes den ikke.

Da må jeg spørre: På hvilken måte vil et nettsted konkret bidra til å øke kompetansen i arbeidslivet?

Statsråd Henrik Asheim [12:29:52]: La meg begynne med at det å si at dette tilbudet er å «chatte» seg til kompetanse, synes jeg er en veldig spesiell måte å omtale dette på, nettopp det at vi sørger for at mennesker rundt om i hele landet kan få veldig mange av de rådene som de har etterspurt lenge. De diskusjonene som jeg møter på med jevne mellomrom, er at vi trenger flere rådgivere her og der. Vel, dagens teknologi gjør det også mulig å ha rådgivningen sentralisert, med god kompetanse til å gi hjelp.

Det er altså sånn at vi for fire år siden kom inn i regjering, og ble gjenvalgt nå for fire nye år. Og som jeg sa i mitt svar, dette er ikke en «quick fix» som man løser i ett budsjett. Dette kommer vi til å måtte jobbe med, ikke bare i årene som kommer, men i tiårene som kommer. Det kommer til å være en av de store testene på om folk får bli en del av arbeidslivet.

La meg nevne at utdanningssektoren trenger å rigges om for en ny situasjon hvor folk også skal ha utdanning hele livet. Jeg har nevnt Kompetansepluss, som er et kjempeviktig tilbud for å gi kompetanse til dem som allerede er i jobb – med nesten en dobling fra da de rødgrønne styrte. Vi har fire år til hvor vi kommer til å komme med svært mange tiltak på dette området.

Jette F. Christensen (A) [12:30:57]: Jeg er helt enig med statsråden i at dette er et langsiktig arbeid, men med alle langsiktige prosjekter må vi begynne et sted. Derfor begynte Arbeiderpartiet med en bevilgning på 50 mill. kr til konkrete kompetansehevede tiltak i Hordaland og Rogaland innen bygg og anlegg og innen helse og omsorg.

Det er noe jeg ikke forstår: Når man har omtalt en kompetansereform som et stort prosjekt, som er et konsept som finnes, synes jeg det er underlig at det ikke er omtalt i budsjettet som foreligger nå, at det ikke er noen langsiktige planer for det, at det bare er den rådgivende internettsiden. Den er sikkert vel og bra, men jeg etter spør de konkrete, langsiktige planene, som jeg gjerne vil diskutere med statsråden her. Men akkurat nå er det ikke så veldig mye på bordet å diskutere.

Statsråd Henrik Asheim [12:31:44]: Jeg er veldig enig med representanten Christensen i at man må begynne et sted. Vi begynte for fire år siden, og jeg registrerer at Arbeiderpartiet mener at de begynte da de kom med krisepakke to år etterpå. Jeg mener at nettopp det faktum at dette er et så stort område – som omfatter mange departement, mange sektorer i samfunnet vårt – gjør at det er noe vi må jobbe kontinuerlig med.

Når det kommer til kompetansereform, har mitt parti, Høyre, gitt klare løfter i denne valgkampen, og vi har gitt veldig konkrete svar på hva vi ønsker å gjøre. Et eksempel som ble trukket frem av statsministeren i valgkampen, var KompetanseFUNN, det at bedrifter kan få trukket fra på skatten ved å investere i kompetanse til sine ansatte. Det er ett av svarene, for vi ser at for mange bedrifter lønner det seg nødvendigvis ikke å heve kompetansen til de ansatte, selv om det lønner seg for samfunnet, så vi må finne måter hvor også arbeidsgivere velger å prioritere det.

Vi har veldig mange slike forslag, og jeg kan garantere representanten Christensen at de kommer til å komme i rikt monn fra regjeringen også i de neste fire årene, som de gjorde i de forrige.

Spørsmål 9

Martin Henriksen (A) [12:32:58]: «Prosjektet «Med blick for barn – kvalitet i barnehagen for barn under 3 år» avdekket store forskjeller i kvalitet mellom barnehagene. Kunnskapsministeren uttalte til NRK 10. oktober at «Barnehagesektoren har vært preget av at man har bygget kapasitet. Kvaliteten har kommet litt i skyggen av det.»

På hvilken måte mener statsråden det har vært bygget kapasitet i barnehagene i årene 2013–2017?»

Statsråd Henrik Asheim [12:33:29]: La meg bare begynne raskt med å si at det var for det første en ganske nedslående rapport, som vi må ta på det største alvor.

Min kommentar gjaldt egentlig – og det er litt ros også til representanten Henriksens parti – det at vi gjennomførte et stort barnehageløft på begynnelsen av 2000-tallet, som gjorde at man massivt bygget opp kapa-

siteten. Det var en viktig velferdsreform, som også førte til mer valgfrihet for veldig mange familier, og som representanten Henriksens parti i sine år i regjering skal ha en del av æren for.

Men spørsmålet fra representanten Henriksen er veldig konkret, og jeg skal svare veldig konkret. I perioden 2013–2017 har regjeringen vært opptatt av å legge til rette for mer fleksible opptak i barnehagene og sikre flere barn rett til plass i barnehagene. I statsbudsjettet for 2015 og 2016 bevilget regjeringen 740 mill. kr til å etablere 3 400 flere barnehageplasser. Formålet med bevilgningsøkningen var å legge til rette for mer fleksible opptaksløsninger i kommunene. I samme periode ble denne bevilgningsøkningen brukt til å utvide retten til barnehageplass, slik at barn født i september, oktober eller november nå har rett til plass fra den måneden de fyller ett år.

For at økonomien ikke skal være et hinder for barnehagedeltakelse for en del av disse gruppene, har regjeringen sammen med samarbeidspartiene innført to nasjonale moderasjonsordninger for familier med lav inntekt. Totalt har vi bevilget over 500 mill. kr til disse ordningene i perioden 2013–2017. Disse bevilgningene inkluderer også flere plasser for å dekke økt etterspørsel på grunn av lavere pris.

Samlet mener jeg dette viser en betydelig satsing på kapasitet i perioden 2013–2017.

Martin Henriksen (A) [12:35:15]: Spørsmålet er om kapasiteten tilsvarer det behovet man har, og om man sørger for at de pengene som går til barnehage, faktisk går til bedre kvalitet. Jeg mener fasiten etter fire år nå er ganske lange køer i barnehage, høyere priser og en forsinket plan for pedagogtethet i barnehagene. Det kunnskapsministeren har framhevet som en stor satsing i dette budsjettet, penger til flere barnehagelærere, er det jo i praksis familiene selv som betaler gjennom høyere barnehagepris.

Når det gjelder bemanningsnorm, sier altså Kunnskapsdepartementet at den er oppfylt i gjennomsnitt. Men hjelper det egentlig barnehagebarna i Drammen, som har 6,2 barn per voksen, eller barnehagebarna i Os, som har 6,5 barn per voksen, at bemanningsnormen er oppfylt i Oslo, Ringsaker eller Hammerfest? Det blir jo ikke mer tid til barna i den barnehagen som i gjennomsnitt har altfor mange barn, av at andre barnehager har færre. Så mitt spørsmål er: Mener kunnskapsministeren at en bemanningsnorm som ikke sikrer alle barn den samme retten til en god voksentetthet, er en god nok norm?

Statsråd Henrik Asheim [12:36:24]: La meg begynne med å si litt om kvalitetsløftet, for det er noe som vi også har brukt store beløp på i forrige periode, og det er

noe vi ønsker å fortsette med å gjøre. Det er nå implementert en ny rammeplan i barnehagene, og vi sier at man skal ha krav om at de som jobber i barnehagene, skal kunne norsk. Det er helt riktig, som representanten Henriksen viser til, at vi nå har forslag om pedagognorm og voksentetthetsnorm, og man sier at vi skal innføre en plikt – som vi også bevilger penger til i dette budsjettet – til god informasjonsflyt mellom barnehagene og skole og SFO.

Det er også riktig at vi foreslår å øke maksprisen med 110 kr. Samtidig skjærer vi de familiene som har dårligst råd, og på den måten mener jeg vi får både mer penger til kvalitet, vi øker barnehagebudsjettene, og vi skjærer dem med dårligst råd i mye større grad enn Arbeiderpartiet gjorde den gangen de satt i regjering.

Så til slutt, når det gjelder normen, kunne jeg godt tenke meg å stille et spørsmål tilbake til representanten Henriksen: Mener han at denne normen ikke er fullfinansiert slik man har gjennomført det nå, og ønsker han i så fall å legge en ny tradisjon til grunn for hvordan vi innfører denne typen norm?

Martin Henriksen (A) [12:37:29]: Nå fortsetter kunnskapsministeren en ny tradisjon fra denne regjeringa med å stille spørsmål når det er Stortinget som skal stille spørsmål til statsråden.

Men la meg ta tak i noe av det han har sagt. Barnehagemeldingen, som bl.a. skal gi økt kvalitet, ble heldigvis endret på flere punkter av Stortinget. Stortinget etterlyste også en bemanningsnorm og en norm for flere pedagoger i barnehagen fra regjeringa, etter at de hadde dratt beina etter seg i mange år. Det var det lagt opp til allerede av Stoltenberg-regjeringa, og i 2015 etterlyste opposisjonen en klar plan fra regjeringa for hvordan bemanningsnormen skulle innføres. Man ba da også om en vurdering av hvorvidt et krav om 50 pst. barnehagelærere burde være en del av normen. Manglende oppfølging fra regjeringas side har jo vært en frustrasjon for mange som jobber på barnehagefeltet. Nå, først i vår, kom regjeringas oppfølging, bl.a. uten en skikkelig vurdering når det gjelder 50 pst., altså halvparten, barnehagelærere i barnehagen.

Det jeg lurer på, er hvorfor ikke regjeringa har levert på det Stortinget ba om, bl.a. en vurdering av at halvparten av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere.

Statsråd Henrik Asheim [12:38:35]: Jeg merker meg at Arbeiderpartiet har begynt å finne seg godt til rette i rollen som opposisjonsparti, for nå har jeg fått kritikk både for å gjøre ting og for ikke å gjøre ting – og for at det jeg gjør, er det som Stortinget har bedt meg om å gjøre. Jeg må jo forutsette at når Stortinget faktisk ber regjeringen om å gjøre ting, da gjør regjeringen det. Og så får man beskjed om at det skulle man ikke gjort – man skulle gjort det før Stortinget ba om det! Det er en veldig spesiell tilnærming til hvordan demokratiet vårt fungerer.

Jeg merker meg at representanten ikke svarte på spørsmålet mitt, for jeg mener at det er ganske relevant hvis han mener at vi ikke har fullfinansiert det som vi helt konkret sier er fullfinansiert, nemlig at kommunene over mange år har fått nok penger til å ansette nok pedagoger og nok voksenpersoner. Så sier vi at det er noen kommuner som har prioritert det veldig bra, og noen kommuner har ikke gjort det godt nok. Og nå setter vi makt bak kravene – det holder ikke bare å bevilge penger; vi stiller noen krav ved siden av. Det er nettopp ved å si at det skal være en norm for pedagogtetthet i alle barnehager i Norge. Det mener jeg er en positiv ting, og jeg forstår ikke helt hva Arbeiderpartiet er kritisk til, med mindre de har tenkt å bevilge langt mer penger til en helt ny måte å finansiere ting på i kommunen.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er dermed omme.

Sak nr. 3 [12:39:47]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.40.

